

K I D E

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 1 • 2016

TEEMA

*Taiteen
vapaus*

KIDE

Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti 1 • 2016

www.ulapland.fi/kide

Kide on neljä kertaa vuodessa ilmestynvä Lapin yliopiston tiede- ja taidelehti. Seuraava Kide ilmestyy toukokuussa 2016.

Päätoimittaja OLLI TIURANIEMI

Tiedetoimittaja MARJO LAUKKANEN

Toimittaja SARI VÄYRYNEN

Art Director IRMA VARRIO

Valokuvaaja ANNA-LEENA MUOTKA

Ilmoitusvaraukset TARJA HELALA

Osoitteenmuutokset: tiedotus@ulapland.fi

Päätoimittaja puh. 0400 695 418

Sähköpostit: etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Painos 4500 kpl, painopaikka Erweko Oy, Oulu 2016. ISSN 0787-0965.

Lehti ottaa sitoumuksetta vastaan aineistoja, mutta pidättää oikeuden muokata niitä.

Mediakortti: www.ulapland.fi/kide. Julkaisija:

Lapin yliopisto/Viestintä, PL 122, 96101 Rovaniemi.

ANNA-LEENA MUOTKA

tekijä

Reetta Linna

Graafinen suunnittelija,
Lapin yliopisto

Reetta Linna vastasi tämän numeron taitosta.

"Olen graafisen suunnittelun maisteriopiskelija. Työskentelin opintojeni ohella opiskelijoiden tulospalvelussa Lapin yliopistopainossa, kunnes viime syksynä sain siirron yliopiston viestintäyksikköön. Olen ollut apuvoimana uudistamassa yliopiston viestintä- ja markkinointimateriaaleja uuden brändin mukaisiksi, ja sain myös mahdollisuuden taittaa tämän vuoden ensimmäisen Kiteen.

Kokonaisen numeron taittaminen on välillä vaatinut pätkäilyä ja pitkää pinnaa, mutta kaiken kaikkiaan taittotyö on ollut mielenkiintoista ja mukavaa. Työtäni ovat helpottaneet lehden hyvät valmiit visuaaliset raamit ja ammattitaitoiset tekijät, joiden tekstit ja kuvat olen saanut lehteen taittaa."

TEKIJÄ-palstalla esitellään lehden tekijöitä.

POHJOISEN PUOLESTA

- 4 Jälkiä [MARKKU HEIKKILÄ](#)
Sámegillii [ERIKA KATJAANA SARIVAARA](#)
[MARJA-LIISA OLTHUIS](#)
- 5 Mie
- 6 Aura
Luovat
- 7 Arktis
Kolumni [JAAKKO HEIKKILÄ](#)
- 8 Kiehininen [OLLI TIURANIEMI](#)
Arviot

TUOKIO

- 30 Tuokio arktisessa [ARTO VITIKKA](#)

OPISKELUA

- 32 Sarjakuva [EMMA RASK](#)
Blogi [EMMI KARJALAINEN](#)
- 33 Opiskelu-uutiset
- 35 Alumni

KITEYTYKSET

- 36 Tutkimus [Maailman toisella puolen](#)
- 40 Taide [Marginaalisuuden kuvauksia pohjoisesta ja idästä – tunnelmia Tromssan elokuvafestivaaleilta](#)

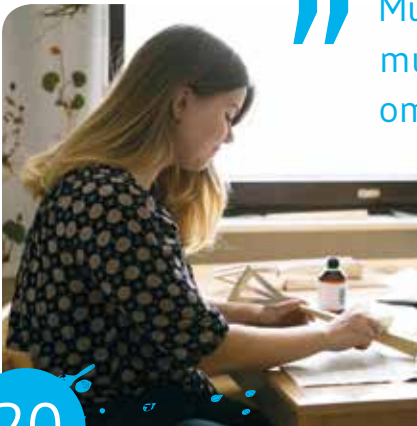
HIPUT

- 44 Kotisivu
- 45 Eskon puumerkki [PIA STJERNVALL](#)
- 46 Julkaisuja
- 50 Väitökset
- 55 Lyhyet
- 62 Hiutaleita [KIRSTI LEMPIÄINEN](#)

TEEMA Taiteen vapaus

Taiteen vapaus on kirjattu Suomen perustuslakiin. Millainen tila sillä on tehokkuutta vaativassa maailmassa? Millaisia vapauksia on taiteen tutkijoilla, opettajilla, opiskelijoilla ja taiteilijoilla?

9 Pääkirjoitus [JAANA ERKKILÄ](#) Ilmaisun vapaus ja vastuu • 10 Vapa(uttav)a taide •
20 Taideopiskelija testaa rajoja • 23 Kolumni [KALLE LAMPELA](#) Taiteen autonomia ja historian ironia • 24 Taitelijatutkijoiden vuoropuhelua jäädä • 28 Tilassa, välitilassa vai tulossa?
– Nykykoru nykytaiteen reunalla

” Muotoilijalla on vastuu miettiä muiden tarpeita enemmän kuin omaa taiteellista vapauttaan.

Kun on kantohanki, silloin taiteilijan vapauteni on suurimmillaan.

”

” Nykykoru on heterogeeninen ilmiö, jossa jokainen tekijä määrittelee itse, mitä tekee ja miten.

Pohjoisen puolesta

Ajankohtaisia pohjoisia asioita, ilmiöitä ja ihmisiä.

ANNA-LEENA MUOTKA

jälkiä

Arktisen keskuksen tiedeviestinnän päällikön kynästä
MARKKU HEIKKILÄ

TUTKIKAA MEITÄ

Vain pari vuotta sitten moni puhui Venäjän viisumi-vapaudesta ”uutena Nokiana”, mahdollisuuksien ikkunana.

Tänä talvena itärajalta sitten alettiin tulla ilman viisumia – polkupyörällä ja romuautoilla pakkasessa. Todellisuuteen tulikin taas yksi odottamaton käänne lisää.

Helppo on päivitellä kaikkea uutta ja ehkä huolet-tavaa. Pakolaistilannetta, rajatarkastuksia, katupar-tioita, someraivoa, infosotaa, talouden hyytymistä, talouspakotteita, ynnä muuta.

Lähes satavuotias sukulaisnainen makaa hoitoko-dissa saamatta enää sanaa suustaan. Mietin, mitä hän on nähnyt. Syntynyt kansalaissodan ja itsenäi-syyden jälkimaininkeihin. Ensimmäinen evakkomatka. Kotiinpaluu ja toinen evakkomatka, kävellen karjan kanssa pommikoneiden alla. Kylmä rintamamiestila oudolta seudulta. Ero ja uusi elämä. Asettuminen, ulkomaanmatkoja, rauha. Jatkuva koti-ikävä, hidas sammuminen. Hyvä elämä, hän ehti sanoa.

Mitä nykyiset uutiset ovat tuohon verrattuna? En katso netin keskustelupalstoihin, katson ulos ikku-nasta Lapin talveen. Asiat näyttäisivät olevan hyvin.

SÁMEGILLII

Dán spálttas čállet olbmot, geat beroštit
sámedutkamušas, sámegeiلاس ja sámekultuvrras.
Palstalla kirjoittavat saamentutkimuksesta,
-kielestä ja -kulttuurista kiinnostuneet henkilöt.

ČYETI ČÁLLED ANARÂŠKIELÂN – ANARÂŠKIELÂ KIRJÁLISTEMOHJELM

Anarâškielâ revitalistem lii kuoskâm eromâšávt sarnum kielân. Taan puáđusin kielâsiärvuš lii vijđánâm čuođijn uđđâ sárnoin. Tääl re-vitalistem vijđeduvvoo čálimân – ulmen lii huksiđ moodeern já ellee čäällimkulttuur, nuuvt et čállei meeri lassaán, kielâ čalluuškuát eenâb já čálimist kiävttajeh kielâteknologliih išenävuh. Tääl aktiivliih čálleeh láá lovmat, já kielâ čálloo 300–400 sijđod ivveest.

Toopâ “kirjálistem” meerhâš kielâ tiäđulii ovdedem čaallum kiellân. Ohjelm hámmejuvvoo kielâsiärvuš táarbui vuáđuld, maid mij karttip nettikoijáđálmáin. Tot uáivilduvvoo kielâsárnnoide, kiáh tarbâšeh anarâškielâ čäällimtááidu pargoelimist teikâ astoááigist.

Romssa ollâopáttuvvâst liii joodoost anarâškielâ maašinjurgálem-proojeekt, mast kielân huksejuvvajeh uđđááigásiih digitaallâš išenävuh. Puáttee ááigán čááhij uđđâ háástuh-uv tego e-sänikirje já tivvooomohjelm.

INARINSAAMEN KIRJALLISTAMISOHJELMA

Inarinsaamen kielen elvyttämisen pääpaino on ollut tähän mennessä puhutussa kielessä. Elvyttämisen tuloksena kieliyhteisöön on saatu noin sata uutta kielenpuhujaa. Lapin ja Tromssan yliopiston kirjallistamishankkeen tavoitteena on laajentaa elvytyksen painopistettä kirjoitettuun kieleen.

Kirjoittamisen apuna tullaan käyttämään kieliteknologisia työkaluja. Tromssan yliopiston inarinsaamen kieliteknologiahankkeessa kehitetään parhaillaan nykyaikaisia digitaalisia työkaluja: inarinsaamen konekäännösohjelmia sekä e-sanakirjaa ja oikolu-kuohjelmaa.

Tällä hetkellä inarinsaamen kirjoittajia on kymmenkunta ja kieltä kirjoitetaan noin 300–400 sivua vuodessa. Kirjallistamisohjelman tavoitteena on kouluttaa noin sata uutta inarinsaamen kirjoittajaa. Kieliohjelma suunnitellaan kieliyhteisön tarpeiden pohjalta verkkokyselyn avulla. Ohjelma suunnataan erityisesti niille kielenpuhujille, jotka tarvitsevat inarinsaamen kirjoitustaitoa työssään tai vapaa-ajallaan.

ERIKA KATJAANA SARIVAARA

Totkeetuávtir anarâškielâ kielâteknologiaprojektist, pedagogalâš tiedâkodde
Tutkijatohtori inarinsaamen kieliteknologiaprojektissa, kasvatustieteiden tiedekunta

MARKA-LIISA OLTHUIS

Totkeetuávtir anarâškielâ kielâteknologiaprojektist, Tromssa ollâopáttâh
Tutkijatohtori inarinsaamen kieliteknologiaprojektissa, Giellatekno
Tromssan yliopisto

mie

MARI MAASILTA

Maahanmuuttokeskustelun tutkija ei yllättynyt vihapuheesta

Vuosi 2015 jää mieliin aikana, jolloin Eurooppaan suuntautuva pakolaisuus sai uudet mittasuhteet. Samalla näytti vauhdittuvan eurooppalaisten yhteiskuntien polarisaatio. Oikeutta turvapaikan hakemiseen vastustettiin ja kannatettiin kiihkeästi. Varsinkin sosiaalisessa mediassa keskustelu sai myös radikaaleja muotoja, joissa kehoitettiin väkivaltaan tai suhtauduttiin siihen myönteisesti.

Internetkeskusteluja tutkinut mediakasvatuksen yliopistonlehtori Mari Maasilta ei yllättynyt puheenvuorojen sävystä. Uutta oli aggressiivisten viestien määrällinen kasvu, mutta maahanmuuttoon liittyntä vihapuhetta sinällään on esiintynyt mediassa jo kymmenkunta vuotta.

Poikkeuksellista ei ollut sekään, että ongelmaksi nostettiin tulijoiden islamilainen tausta. Viholliskuvia muslimeihin ovat liittäneet aiheeseen paneutuneet poliitikot ja foorumikirjoittajat, mutta myös perinteinen media on rakentanut islamiin liittyviä pelkoja.

– Islam ja terrorismi kytketään esimerkiksi uutisissa säännöllisesti toisiinsa, mistä johtuu, että terroristileima on yleistynyt koskemaan myös islamilaisista maista peräisin olevia maahanmuuttajia. Nämä ovat kehityskulkuja, jotka eivät ole toimittajien tietoisesti tarkoittamia mutta jotka jatkuvasti

toistettaessa synnyttävät yleisesti hyväksytyn puhetavan.

Kaikki islamilaista maahanmuuttoa arvostelevat eivät ole rasisteja, mutta Maasilta sanoo, että rasistiset argumentit ovat keskusteluissa yleisiä.

– Aggressiiviset puhetavat kumpuavat vakiintuneista kulttuurisista stereotyyppioista, joissa ei-eurooppalaisuus on kytketty alempiarvoisuuteen ja esimerkiksi elämellisyys. Sosiaalisen median keskusteluista löytyy moderoinnista huolimatta puheenvuoroja, jotka puhuvat tietyistä maahanmuuttajaryhmistä apoina, jotka toivotetaan takaisin kiipeilemään puhiinsa. Tämä on selvää jatkumoa rodullistaville kulttuurisille diskursseille.

Aggressiivinen puhe nettifoorumeilla ei ole rajoittunut vain maahanmuuttoteemoihin. Vihapuheesta on tullut aiempaa hyväksytympi osa yleensä vähemmistöihin liittyvää verkkoviestintää.

– Vihapuhe mediassa on tutkitusti kohdistunut vähemmistöihin: maahanmuuttajiin ja ruotsinkielisiin sekä esimerkiksi romaneihin, saamelaisiin ja sukupuolivähemmistöihin. Erityisenä kohteena ovat olleet vähemmistöjen oikeuksia puolustaneet naispolitiikot, sanoo Maasilta.

TAPIO NYKÄNEN

MITEN TUKEA LASTEN JA NUORTEN SIIRTYMISTÄ KOULUASTEELTA TOISELLE?

Kun lapsi siirtyy alakoulusta yläkouluun ja nuori lukioon tai ammattioppilaitokseen, voi muutokseen liittyä suuriakin huolia. Kasvatustieteen ja sosiaalityön oppiaineiden Ennaltaehkäisevä monitorimisuus -hankkeessa tutkitaan ja kehitetään sitä, miten siirtymiä eri kouluasteiden välillä voidaan sujuvoittaa.

– Ensimmäisissä tutkimushaastatteluissa on tullut esiin, että nuoria askarruttaa erityisesti, miten toiset nuoret suhtautuvat heihin uudessa koulussa. Erään haastateltavan sanoin: ”yksinjääminen – se on pahinta”. Nuorten kokemusten kuuleminen on erittäin tärkeää

koulusiirtymien kehittämisessä, kertoo hankkeessa tutkijana työskentelevä Erkki Kuure.

Kouluja koskeva oppilas- ja opiskelijahuoltolaki painottaa ennaltaehkäisevää työtä, jonka avulla lasten ja nuorten kanssa työskentelevien eri alojen ammattilaisten tulee tukea oppilaiden hyvinvointia. Oppilashuollon tulisi myös nähdä koko yhteisön toiminta ja puuttua varhain ongelmia aiheuttaviin asioihin. Tähän asti oppilashuolto on pyrkinyt lähinnä korjaamaan yksittäisellä oppilaalla jo ilmenneitä ongelmia.

Noin kolme vuotta kestävä ESR-

rahoitteisen hankkeen aikana rovaniemäisissä ja enontekiöläisissä kouluissa kehitetään ja testataan sosiaalisia ja pedagogisia menetelmiä kouluhyvinvoinnin edistämiseksi sekä tiivistetään kodin ja koulun yhteistyötä eri keinoin.

– Pyrimme esimerkiksi luomaan erilaisia kohtaamisen paikkoja. Jos koulun ja kodin välinen yhteydenpito on yksittäisen vanhempainvartin ja Wilma-viestien varassa, voivat erilaiset yhteistyön mahdollisuudetkin jäädä käyttämättä, Kuure mainitsee.

SARI VÄYRYNEN

luovat

Taiteellista toimintaa Lapin yliopistossa

Lumijoutsen ja jäätä veistetyt ja valaistut linnunmunat.

RELIEFEJÄ LUMESTA

Kuvataidekasvatuksen ensimmäisen vuoden opiskelijat suunnittelivat ja toteuttivat lumireliefejä rovaniemeläisen lumihotelli Arctic SnowHotelin kolmeen ravintolaan alkutalvesta. Työ oli osa taide- ja ympäristöpedagogiikan kurssia, jonka puitteissa taiteiden tiedekunta ja lumihotelli ovat tehneet yhteistyötä jo useita vuosia.

– Kaiken kaikkiaan erinomainen oppimiskokemus, tiivistää kursilla mukana ollut opiskelija Anni Nuotio.

– Lumen ja jään muotoilun monet mahdollisuudet, murskan ja hileiden hyödyntäminen sekä valaistuksella kikkailu tekivät reliefien työstämisestä todella antoisaa, Nuotio toteaa.

Kunkin ravintolan reliefit rakentuvat yhden teeman ympärille: mukana on muun muassa luontoaiheita ja talven mystisiä hahmoja. Toteutus vaatii taiteellisen näkemyksen ohella tilasuunnittelua ja tiimityötä, sillä seinäpinta-alaa riittää: yksi ravintolatila on 20 metriä pitkä sekä neljä metriä leveä ja korkea.

Ohjaava opettaja Antti Stöckell kertoo suurimman osan opiskelijoista veistävän lunta ensi kertaa kurssin aikana. Työpaja tarjoaa heille kokemuksen, jonka pohjalta he voivat ohjata lumenveistoa työskennellessään kouluissa kuvataideopettajina.

SARI VÄYRYNEN

Yliopistoilta leikataan varoja. Yt-neuvotteluja käydään siellä ja täällä, vaikka toistaiseksi Lapin yliopisto onkin niiltä säästynyt. Ei auta, pakko se on myöntää: itse kullakin kannattaa olla suunnitelma. B. Omani on yritys, jolle on jo nimikin. Pohjoisen puumat.

Puuma on pohjoisessa kuin leijona Suomen vaakunassa: pistää silmään. Suunnittelimme yhteistä viestintäalan yritystä muutaman kollegan kanssa. Yksi ehdotti, että nimensä mukaisesti yrityksen kohderyhmänä voisivat olla parikymppiset miehet. Aika haastavaa, huokaisimme, ja näin vähäväkisillä seu-
duilla vähän turhan rajattua.

Uuden yrityksen käynnistämistä hidastaa se ilahduttava tosiasia, että toistaiseksi olemme kaikki mieluisissa palkkatöissä. Ehkä silti teroitamme jo kyn-
temme, ihan vain varmuuden vuoksi. Mia. Teitä on varoitettu.

MARJO LAUKKANEN

ANNA-ERIKA HEIKKILÄ

SYDÄMEN AATELUUS – JULMA RIKKAUS

Garó Dermidjian, jonka armenialaiset juuret lonkeroituvat Anatolian laaksoihin, heilauttaa valkoista kaulaliinaansa olan yli San Maurizion aukiolla ja sanoo: ”Todellinen aateluus on katoamassa.”

Silloin kyyhkyt pakenevat valkoisen kirkon katolle kuin Vivaldin viulukonserton kiihkein aalto. Viereisessä ravintolassa tarjoilija laskee tummien juonteiden elävöittämälle puiselle pöydälle karahvin talon viiniä. Garó siirtää karahvin minulle.

– Maistatko, onko tuo hyvä viini?

Viini lepää hetken kielelläni, valuu sitten alas kurkkuun. Katson Garoa suoraan silmiin.

– Ei, tämä ei ole hyvä viini, annan vakuuttavan arvion.

Garó naurahtaa vapautuneesti ja painaa kämmenensä rinnalleen.

– Tunsin sen jo tuoksusta.

Tarjoilija aukaisee uuden tummana hehkuvan pullon. Garó hyväksyy viinin ja sanoo: ”Todellinen aateluus on sydämen aateluutta.”

Viini on paksua, täyteläisen suklaista.

– Mitä on se sydämen aateluus, kysyn

Garó poistaa oikeaan suupieleen kiinnittyneen lihasuikaleen ja miettii hetken.

– Jos sinulla on onni syntyä rikkaaksi, sinun velvollisuutesi on auttaa niitä, joille samaa onnea ei ole suotu.

– Venetsian aateluus on kauppaa, sanoo paroni Alberto Franchetti, ja katse lävistää minut kuin arvoituksellinen historia.

Ulkonevat silmät, suora nenä. Hänhän muistuttaa edesmennyttä setääni Osmoa. Tunnen helpottavaa läheisyyttä.

Patsaat, persoonat menneisyydestä sulkevat silmänsä avarassa salissa. Kultaiset kruunut työntyvät katosta kuin merien valaistut reitit. Hänen askeleissaan on arvokasta harkintaa, lauseissa palatsien varmuus.

– Rikkaus, hän toteaa yhtäkkiä ja vilkaisee minua, tämän päivän rikkaus on kasvotonta, kovaa ja julmaa.

Lapset asettuvat rinnakkain sohvalle. Grande Canalelta tuleva tuuli heiluttaa silkin ohutta verhoa. Alberto pyyhkäisee puvun pielusta. Katse kulkee yli Venetsian kattojen.

– Se kätkeytyy pankkien holvistoihin, globaalien bittien nolliin ja ykkösiin.

Venetsiassa tammikuun keskivaiheilla 2016

JAAKKO HEIKKILÄ

Palstalla vuorottelevat kolumnisteina kirjailija Rosa Liksom ja valokuvataiteilija Jaakko Heikkilä.

kiehinen

Päätoimittaja veistellee peräpohojolan murthela sytykkeitä akateemisele keskustelule.

Kotikyläni Jaatilan kansakoulun perustaminen panthin Kemijokivarresa virheile vuona 1895. Rovaniemen kuntakokous alako aluksi kiernaahman asian kansa ko pakkassaranto ja hylykäsi ehotuksen äänestyksen jälkkin. Niinpä Jaatilan kylän miehet tohtivat ottaa suittet omhin kourhhiin ja oman kylän isännistä koostuva konklaavi ryhty eistämhän asiaa joulukuusa 1900.

Osa kyläläisistä harasi vasthan, koska het hunteerasivat, että koulu tekkee käesthän tekeivistä kakaroista viskaaleita, ja kukas net sitten työt tekkee. Keskustelun jälkkin sopu löyty, puliveivaaminen loppu ja kuntakokous ehotti yksisä tuumin koulun perustamista.

Koulule ostethin vuona 1901 nelijän tynnyrinalan tontti keskeltä kyllää. Tuota pikkaa päätethin ostaa viistoista häkillistä kuivaa sammalta ja nelijäkymmentä kuormaa muurasmätästä hyllinkitarpheiksi sekä tellinkilankuja, honkia ja hirsii rakennuspuiksi. Rakentaminen annethin timpermanneile urakkamitala julukisela huutokaupala vuona 1901.

Jaatilan koulu alotti toimintansa yksluokkasena keskiviikkona elokuun 27. päivänä vuona 1902. Ensimmäisilä kouluviikoila lapset opettelit sisälukua, laskentoa, leikkiä, raamatunhistoriaa, katkismusta, kirijotusta, lukemista, laulua ja piirustusta. Koulu muuttu kaksopettajaiseksi 1923 ja kolomiopeettajaiseksi 1927. Vuosien varrela oppilasmäärä vaihteli saan molemmin puolin.

Koulun opettajista mainittakhon Yrjö ja Aino Keränen, jotka tulit koulun opettajiksi vuona 1926. Yrjö oli karttakeppinsä kansa ankara kasvattaja, mutta toishalta herkkä runnoilija, joka itketti puhheilhan kaikki kylän emännät äitienpäivänä. Yrjö anto ylhensä kahele huntalole ehot. Läpi päästäkshen toisen piti tervata vene ja toisen piti viijä se vesile isänsä hevosela.

Vuona 1955 koulun opettajaksi tuli Alli Hursti, joka opetti myös miut tavule. Allila oli suuri syän ja hänen tunneista ovat jäähnet miehlen nuorisokirijojen lukutunnit Puthansuun Valon pirttisä ja tarinalliset raamatunhistorian tunnit. Sittemmin koulun pitkäaikasina opettajina toimivat Sinikka ja Pauli Pirttijärvi. Pauli opetti mullekki voimistelua ja puutyötä harmoonin säesitykselä. Oppi meni niin hyvin perile, että puolivoltti pyörii vieläki ja höyläki tanssahtellee eelhen käesä.

OLLI TIURANIEMI

arviot

kirja

TUTKIMUS VALTION OIKEUDESTA LOHEN KALASTUKSEEN

Juha Joona:

VALTION LOHIREGAALI

Juridica Lapponica 40, Rovaniemi 2015

Juha Joona pureutuu tutkimuksessaan lohiregaalin syntyyn ja sen oikeudelliseen perustaan. Lohiregaalilla tarkoitetaan lohen ja meritaimenen pyyntioikeutta Pohjanlahteen laskevissa joissa sekä jokien edustalla merialueella. Ajallisesti tutkimus lähtee liikkeelle keskiajan lopulta ja päättyy 1900-luvun oikeustapauksiin. Tutkimuksen mukaan kaikki kalastus on alkujaan kuulunut vesialueen omistajille eli jokivarren talonpojille. Viime vuosina vesialueiden omistajat ovat peränneet vastausta siihen, mihin lohenkalastusoikeuden kuuluminen valtiolle perustuu. Tutkimus ei kuitenkaan löytänyt yksiselitteistä näyttöä sille, että lohenkalastusoikeus olisi siirretty kruunulle itsevaltaisen kuninkaan tai myöhemmin valtiopäivien toimesta.

OLLI TIURANIEMI

levy

LAPIN KAMARIORKESTERI KUULOSTAA ITSEÄN SUUREMMALTA

Zemlinsky:

SEVEN SONGS & CHAMBER SYMPHONY

Lapin kamariorkesteri, joht. John Storgårds.

Jenny Carlstedt, mezzosopraano

Erinomainen Lapin kamariorkesteri onnistuu uudella levyllä kuulostamaan itseään suuremmalta. Soitto on kautta linjan monisävyistä ja täyteläistä.

Alexander Zemlinskyn Laulut vievät myöhäisromanttisiin lied-tunnelmiin ja henkivät mystiikkaa niin tummilla sävyllään kuin teksteilläänkin. Rohkeasti heittäytyvän Jenny Carlstedtin ääni soi upean tasaisesti ja hyvässä balanssissa orkesterin kanssa.

Levyn toinen teos, Kamarisinfonia, tuntuu kertaistumalta hieman pitkältä ja pursuaa erilaisia sävelaiheita jo liikaakin. Intensiivinen tulkinta pitää kuitenkin otteessaan. Oivalliset sovitukset tuovat lisää tehoa alkuperäisiin piano- ja kvartettiteoksiin.

MIKKO VEHKAPERÄ

Ilmaisun vapaus ja vastuu

” Taiteilijat niin meillä kuin muualla ovat olleet hyvin hiljaa.

PÄÄKIRJOITUS JAANA ERKKILÄ

Kuvataiteen professori,
taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

Ilmaisun vapaus ja vastuu on aivan yhtä hankala käsitepari kuin ihmisoikeudet ja -velvollisuudet, joista Simone Weil kirjoitti 1940-luvulla. Hankala siinä mielessä, että monet haluavat puhua vapaudesta ja oikeuksista mutta harva haluaa paneutua vastuuseen ja velvollisuuksiin.

Vapaus sanoa, mitä haluaa, ja ilmaista taiteen keinoin, minkä tärkeäksi kokee, ovat länsimaisen ihmisen oikeuksia, joista ei hevin luovuta. Vaikka sanat vapaus ja oikeus eivät sinänsä pidä sisällään määritelmää, mitä niillä tulisi tehdä, ymmärrämme länsimaisessa yhteiskunnassa asian siten, että meillä on mahdollisuus arvostella ja kritisoida asioita, ilmiöitä ja myös henkilöitä, joista emme syystä tai toisesta pidä. Jostakin syystä emme kuitenkaan ajattele, että meillä olisi erityinen velvollisuus ottaa osaa yhteiskunnalliseen keskusteluun joko taiteen keinoin tai muilla tavoin ja rakentaa uutta yhteistä hyvää.

Koko Eurooppa painii uudenlaisten yhteiskunnallisten ongelmien kanssa, ja niihin liittyvät kysymykset oikeudesta turvalliseen ympäristöön. Taiteilijat niin meillä kuin muualla ovat olleet hyvin hiljaa. Henkilökohtaisesti olen viimeksi taiteellani ottanut kantaa 90-luvulla, kun Jugoslavian hajoamisen yhteydessä tarkka-ampujat surmasivat lapsia ja vanhuksia siinä missä muutakin väestöä. Teos oli esillä muun muassa Rovaniemen taidemuseossa olleessa näyttelyssäni. Sen jälkeen olenkin taas keskittynyt väriin ja muotoon. Olen käyttänyt ilmaisun vapautta keskittyä esteettisiin kysymyksiin. Onko se elitismia?

Satiiri ja kauhuskenaariot näkyviksi tekevä taide on suhteellisen helppo ja vaivaton tapa esiintyä kantaaottavana, vastuuta kantavana. Usein tällaiset ulostulot eivät kuitenkaan vaikuta muuten kuin toisten vajavaisuuksia osoittavina sormina, ellei taiteellinen ilmaisu yllä keskinkertaista korkeammalle. Harva käyttää ilmaisunvapauttaan uusien vaihtoehtojen ja yllättävien ratkaisujen etsimiseen tai esittämiseen. Meitä taiteilijoitakin puhuttavat kysymykset verotuksesta, työttömyysturvasta, toimeentulosta ja apurahojen väärinjoasta enemmän kuin inhimillinen hätä, joka tuntuu vain tiivistyvän ympärillämme.

Ilmaisuvastuu on vaikea asia. Tulisiko väriharmonia asettaa vastakkain maailmantilaa kommentoivan teoksen kanssa? Miten yhdistää eettinen ja esteettinen, jos nuo asiat kiinnostavat? Miten vähän pilkkaa on vielä liikaa jossakin yhteydessä ja toisaalta, miten paljon kauneutta on liian vähän, kun on kyse jonkun tuhotun ja rikkimenneen korjaamisesta?

ANNA-LEENA MUOTKA

Vapa (uttav) a taide

Taiteiden tiedekunnassa moni sekä opettaa että työskentelee itse taiteen kentällä. Mitä vapaus tarkoittaa heille? Kysyimme asiaa kahdelta yliopisto-opettajalta, joista toinen on dokumentintekijä ja toinen kuvataiteilija.

TEKSTI MARJO LAUKKANEN

KUVAT ANNA-LEENA MUOTKA

Videoilmaisun yliopisto-opettaja Timo Haanpää
(oikealla) arvostaa akateemista vapautta.

Haanpäälle taiteen vapaus merkitsee ennen kaikkea ajattelun vapautta.

ideoilmaisun yliopisto-opettaja Timo Haanpää yllättää heti alkuun.

– Dokumentti on vapaimpia ilmaisumuotoja elokuvan puolella, Haanpää sanoo.

Fiktio voisi äkkiseltään kuvitella olevan vapaampaa kuin dokumentin tekemisen. Dokumentti kun pyrkii kuvaamaan todellisuutta, vaikka lopputulos onkin käsikirjoitettu ja leikattu – eräänlainen rakennettu todellisuus siis.

– Yksi dokumentin ydinkysymyksiä on juuri se, miten paljon tekijöillä on vapautta. Vapaus tuo heti mukanaan vastuun. Dokumentin suhde todellisuuteen on kysymys, josta ei pääse eroon missään tekovaiheessa. Dokumentin voi kuitenkin tehdä melkein miten vain, kunhan löytää tavan tulkita todellisuutta mahdollisimman hyvin, Haanpää kuvaa.

Taiteen vapaus merkitsee Haanpäälle ilmaisun vapautta ja ennen kaikkea ajattelemisen vapautta.

– Vapautta olla ajatusten parissa ja kehittää niitä rauhassa.

Samaan aikaan taiteen vapaus on aina vähän suhteellista,

taiteenlajista riippumatta.

– Olemme aina aikamme lapsia ja riippuvaisia jostakin.

Raha ratkaisee

Dokumenttielokuvan tekemisessä vapaus nivoutuu pitkälti pohjoismaiseen traditioon ja rahoitustapaan. Suomessa dokumenttien tekemistä rahoittavat pääasiassa Yleisradio, Elokuvasäätiö ja Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus. Nämä tahot olivat päärahoittajia myös Haanpään kokopitkässä dokumenttielokuvassa *Hiljaa toivotut* (2011).

Haanpää kertoo, että jos dokumentti onnistuu saamaan rahoitusta, tekijöillä on toteutuksen suhteen aika lailla vapaat kädet. Sen sijaan fiktiossa tekijät joutuvat jatkuvasti laskemaan katsojia ja miettimään, miten heitä houkutellaan ja miellytetään.

– Mitä enemmän tekijöillä on rahaa käytössä, sitä vähemmän heillä on vapautta elokuvan tekemisessä.

Pohjoismainen tapa tehdä dokumentteja on maailmanlaajuisesti harvinainen. Toisissa maissa raha ratkaisee, mistä aiheista dokumentteja tehdään ja miten, kun taas

Tilannekuva elokuvasta *Hiljaa toivotut* sekä elokuvan sisällön ja tekemisen kuvituskuva – lapsettomuus.

toisissa maissa valtio sanelee hyväksyttävät aiheet.

– Suomessa rahoitettavat dokumentit valitaan useimmiten niin, että on tekijä, jolla on aito halu kertoa jostakin asiasta. Syy tehdä elokuva on jokin muu kuin elokuva itse. Tämä halu kantaa tekemistä.

Lapsettomuudesta kertova *Hiljaa toivotut* sai alkunsa Haanpään henkilökohtaisista kokemuksista. Elokuvassa seurataan kahden pariskunnan pyrkimyksiä saada lapsi. Haanpää on tallentanut kameran kanssa isoja hetkiä: itkua, naurua, halauksia. Kaikki ei kuitenkaan ole kuvattavissa.

– Miten kertoa päänsisäisistä tuntemuksista, siitä, mikä ei näy päällepäin?

Haanpään menetelmänä oli haastatella lapsettomuuden kokeneita, lukea aiheesta ja heijastella omia kokemuksia. Näistä hän kokosi mielen maisemia, joihin etsi elokuvallisia ratkaisuja. Yhdessä kohtauksessa mies seisoo hievahtamatta omalla pihallaan auton vieressä. Ohi kävelee peräperää lastenvaunuja työntäviä vanhempia, loppumattomana ketjuna. Tunteen tunnistaa, mutta samalla näytelty kohtaaminen antaa katsojille hengähdystauon.

Virkavapaa vapauttaa

Timo Haanpää on ollut kuusitoista vuotta opettajana Lapin yliopistossa. Hän valmistui kasvatustieteen maisteriksi Helsingin yliopistosta vuonna 1997 ja haki samana vuonna Lapin yliopistoon opiskelemaan audiovisuaalista mediakulttuuria. Haanpää työskenteli jo kuvataidekasvatuksen päätoimisena tuntiopettajana, kun hän valmistui taiteiden maisteriksi. Elokuva-alan töitä Haanpää on tehnyt reilu kymmenkunta vuotta sekä töiden ohessa että virkavapaalla.

– Oman taiteellisen työn tekeminen sujuu yliopistossa periaatteessa loistavasti, mutta käytännössä se on vähän vaikeampaa.

Taiteen tekemiseen kannustetaan, mutta ikuisena ongelmana on ajan puute. Sopivan ajan löytäminen on erityisen haasteellista ryhmätyöskentelyssä, kuten elokuvanteossa.

– Käytännössä aikaa on viikonloppuisin ja kesäisin.

Haanpään mukaan töiden ohessa on helpompi osallistua elokuvantekoon pienimuotoisesti, kuten olla kuvaajana tai äänittäjänä muiden ohjaamissa töissä. Oman

kokopitkän dokumenttielokuvan tekeminen sen sijaan vaatii virkavapaan ottamista. Työlästä valmisteluvaihetta on vaikea toteuttaa opettamisen ohella, ja kuvaukset menevät kuvattavien henkilöiden elämän mukaan.

Miten akateemisen vapauden käy?

Haanpään tuoreimpia töitä on *Isä – Näytä mulle vihat* -installaatio (2015), joka haastatteluhetkellä on esillä taiteiden tiedekunnan henkilökunnan näyttelyssä Galleria Valossa Arktikumissa. Haanpää suunnittelee työstävänsä installaatiosta dokumenttielokuvan.

Suhde audiovisuaalisen alan töiden tekemisen ja opettamisen välillä on Haanpään mukaan palkitseva. Tekemisestä saa opettamiseen tietoa ja näkemystä – ja toisinpäin. Elokuvantekijän ammattitaito kehittyy, kun opettaa laajasti koko liikkuvan kuvan puolta ja samalla seuraa aktiivisesti alan uusimpia suuntauksia.

– Meillä on suuri vapaus siinä, miten järjestää opetuksen käytössä olevilla resursseilla.

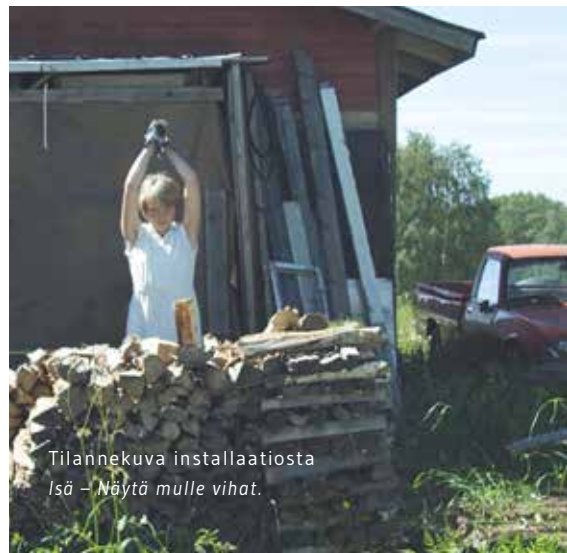
Opetustyössä suurin haaste on rahoituksen puute. Tilat ja välineet ovat kunnossa, mutta sivutoimisia opettajia ei ole varaa palkata tarpeeksi eikä opiskelijatöitä tehdessä ole budjetia esimerkiksi matkustamiseen. Rahan puute koskettaa parhaillaan koko yliopistomaailmaa.

– Isoin akateemista vapautta koskeva muutos on se, millä perusteella koko yliopistomaailma toimii.

Opettaja luovii tulosvastuupaineissa pyrkimällä ylläpitämään opetuksen laatua mutta samalla saavuttamaan tarvittavan määrän opetuspisteitä. Yliopistojen käynnissä olevat leikkaukset ovat isoja vapauteen liittyviä kysymyksiä.

– Onko yhteiskunnan kannalta niin, että määrä on parempaa kuin laatu? Vai kannattaisiko kouluttaa vähemmän mutta vähän kalliimalla?

Opettaessa oppii itsekin koko ajan,
Timo Haanpää sanoo.

Tilannekuva installaatiosta
Isä – Näytä mulle vihat.

Kuvataidekasvatuksen yliopisto-opettaja Antti Stöckell on löytänyt taiteen vapauden suunnitelmallisuudesta.

Kokonaisvaltaista heittäytymistä

Kuvataidekasvatuksen yliopisto-opettaja Antti Stöckell on ohjannut lukuisia yhteisöllisiä taidekasvatusprojekteja ja ympäristötaiteen työpajoja. Niissä taidetta tehdään usein katoavista materiaaleista, kuten lumesta, jäältä, tulesta tai pajusta. Niinpä teos lopulta palaa, sulaa tai maatuu.

Taideteosten väliaikaisuus korostaa osaltaan sitä, että taidekasvatuksessa tekemisen prosessi on vähintään yhtä tärkeä kuin lopputulos. Toisaalta onnistunut lopputulos – kuten näyttävästi palava tuliveistos – kruunaa koko prosessin ja vahvistaa yhteistä kokemusta.

– Taiteen rooli on hyvällä tavalla välineellinen, Stöckell sanoo.

Taide herättelee yhteisöä ja yksilöitä toimimaan, ajattelemaan ja ilmaisemaan tunteita. Se synnyttää vuoropuhelua, joka auttaa saavuttamaan yhdessä sovittuja tavoitteita. Taiteen ja ilmaisun vapaus koskee kaikkia, ei vain taiteilijoita.

– Vapauteen sisältyy vapaaehtoisuus. On vapaus valita, osallistuuko ja jos osallistuu, niin miten.

Myös Stöckell korostaa Haanpään tapaan vastuuta. Kuvataidekasvatuksessa kannetaan vastuu siitä, mitä taiteella saatetaan liikkeelle. Siinä missä kuvataiteilija voi provosoida ja shokeerata, taidekasvattajalla on aina pedagoginen vastuunsa. Hän pyrkii luomaan ennakkoluulottoman ja rohkean ilmapiirin, joka sallii monenlaiset kokeilut.

– Parhaimmillaan vapaus on leikkisyyttä ja kokonaisvaltaista heittäytymistä.

Haastatteluhetkellä Stöckellin auton takakontti on täynnä legoja, pikkuautoja ja -ukkeleita. Hän käyttää lapsiltaan viemiä leluja Taide ja ympäristönsuunnittelu -kursilla. Stöckell toivoo lelujen inspiroivan kokonaisvaltaiseen ja moniaistiseen suunnitteluun.

– Ihminen on leikkisimmillään, kun mukana ovat kaikki aistit ja kehollisuus.

Vapaus syntyy suunnitelmallisuudesta

Antti Stöckellin oma suhde taiteen vapauteen sisältää paradoksin.

– Mitä suunnitelmallisempi on, sitä vapaampi olen.

Kuvataidekasvattaja on taustaltaan kuvanveistäjä ja opiskellut Turun piirustuskoulusta. Valmistumisensa jälkeen hän huomasi, että koulussa käytössä olleet tilat ja välineet olivat luoneet vapauden, johon hänellä ei enää sieltä lähdettyä ollut mahdollisuutta.

– Kuvataiteessa ollaan usein kiinni tietyssä välineessä tai tekniikassa, vaikka ilmaisukeinoissa kaikki on periaatteessa mahdollista.

Muutama vuosi valmistumisensa jälkeen Stöckell aloitti taidekasvatuksen opinnot Lapin yliopistossa, jossa hän on työskennellyt opettajanakin jo kymmenen vuotta. Vaikka velvollisuuksien määrä on vuosien varrella kasvanut, Stöckell kokee löytäneensä vapauden, jota hänellä ei aiemmin ollut.

Oikeastaan vapaus on löytynyt juuri velvollisuuksien myötä. Stöckell on omassa taiteellisessa työskentelyssään kehittänyt menetelmän, jossa taide toteutuu arkisina tekoina, osana elämäntilannetta. Hän marjastaa, metsästää, kalastaa ja retkeilee läpi vuoden – ja samalla

Antti Stöckell on kilpikaarnaprojektissaan tehnyt niin taidetta kuin tutkimusta. Hän muun muassa jäljentää puun kaarnaa paperille frottaasi-menetelmällä.

kerää aineistoa, kuten muistiinpanoja, valokuvia, luonnonmateriaaleja.

Taide on kokonaisuus, joka syntyy aineiston keruusta, analysoinnista ja raportoinnista. Stöckell vertaa menetelmäänsä tutkimuksen tekoon. Esimerkiksi kilpikaarnaprojektissa hän taltioi ”valtapetäjiä”, vanhoja, erityisiä puita.

– Mittailu ja kuvailu ovat arkisia toimenpiteitä, eikä niissä ole ilmaisun tai luomisen meininkiä. Taiteellisin kohta on se, kun frottaasi-menetelmällä jäljennän puun kaarnaa paperille.

Vapaus syntyy reissuista nauttimisen vapaudesta. Luonnosta löytyy aina jotakin kiinnostavaa eikä sen löytämiseksi tarvitse ponnistella, pitää vain kaikki aistit avoinna.

– Oikeastaan menetelmä vapauttaa minut taiteesta. Saan olla marjanpoimija tai metsästäjä, liikkua vapaasti. Kehossa alkaa energiat virrata, ja puu valitsee minut.

Tähän mennessä kertyneestä kokoelmasta on syntynyt muun muassa *Puunhalaajan päiväkirja* -installaatio (2015), joka oli esillä taiteiden tiedekunnan henkilökunnan näyttelyssä.

Stöckellin taiteellinen työskentely elää luonnonkierron tahtiin.

Keli vapauttaa taiteilijan

– Kun on kanto-hanki, silloin taiteilijan vapauteni on suurimmillaan.

Luistelusuksilla pystyy viilettämään hankea pitkin minne haluaa. Repussa on oksasaha, jolla kovasta hangesta saa leikattua kuvioita. *Lumileikkejä* (2009 alkaen) on teossarja, joka kasvaa kevättalvisin. Stöckell kuvailee prosessia Rakotuli-blogissaan:

”Pistän sahan läpi hangen, leikkaan kaarevan kappaleen, joskus kulmikkaan, nostan palaset vasten maisemaa. Siirtelen, kääntelen, leikin ja kuvailen. Aurinko nousee, valo elää, maisema elää, minä elän. Kun hanki huhtikuussa tulee, minua ei pidättele mikään!”

Stöckellin taiteellinen työskentely elää ja hengittää luonnonkierron tahtiin. Samalla hänen työnsä yhdistyy paikallisiin traditioihin.

– Juuri tänä aamuna huomasin, että madetta ei saa enää pyytää madeharalla. Minulle on ollut tärkeää käydä helmikuun pakkasilla se yksi mateenpyyntireissu, yleensä saamatta yhtään kalaa.

Syynä niukkaan lopputulokseen lienee kokeneen kalastajan jääräpäinen yritys löytää ihan oman madepaikka.

– Saaliin saamista tärkeämpää on tapa, jolla sitä tavoittelee.

Luonnosvihkosta hangelle.
Linnunvarpaita sarjasta Lumileikkejä.
Kierivaara 21.4.2013. Kuvat Antti Stöckell.

Pyhä kolminaisuus

Stöckellille opettaminen, oman taiteen tekeminen ja tutkiminen on kolminaisuus, josta hän ei osaisi ottaa mitään pois. Parhaillaan hän suunnittelee väitöstyötä, jota kuvailee kysymällä:

– Syntyisikö väitöstutkimus retkeilemällä kaivoshankealueilla elävien ihmisten kanssa?

Suunnitelmissa on retkeillä tutussa ympäristössä ja tehdä jotakin, mitä ihmiset siellä muutenkin tekisivät, kuten marjastaa tai metsästää. Samalla voisi puhua paikan merkityksestä, muutoksesta ja huolista, joita kaivoshankkeisiin liittyy – vapautuneemmin kuin neljän

seinän sisällä. Taide syntyisi joko yhdessä tai taiteilijan tulkintana.

– Taiteen kehyksessä voi löytyä keinoja työstää vaikeita kokemuksia uusin tavoin.

Stöckellin mukaan taiteen eteen pitää nähdä vaivaa ja ponnistella. Taiteen tekemiseen kuuluu epäonnistumisia ja hylkäämisiä riippumatta siitä, kuinka paljon suunnittelee töitään etukäteen.

– Taiteen vapautteen liittyy uuden löytäminen. Taiteilijat ovat kautta aikojen pyrkineet rikkomaan sitä, mitä on pidetty sopivana tapana tehdä jotakin. ●

TAIDEOPIISKELIJA

testaa rajoja

Kuinka vapaata
taiteen tekeminen on
osana opintoja?

Uskalla kokeilla

Minulle taiteen vapaus merkitsee vapautta ilmaista itseäni. Teollinen muotoilu koetaan ehkä alana, jossa taiteellista vapautta ei ole samalla tavalla kuin joissakin toisissa luovissa ammateissa. Muotoilijan täytyy miettiä töissään monia asioita. Yleensä tärkein näistä on käyttäjä, asiakas tai tuotteen käyttötarkoitus. Vapaus riippuu paljon siitä, millainen työ on kyseessä. Esimerkiksi jos muotoilijan täytyy suunnitella asiakkaalle tuote, jonka tulee sisältää ominaisuudet x, y ja z, jää taiteelliselle vapaudelle vähemmän tilaa.

Mitä lopulta on taiteen vapaus ja voiko muotoilussa edes puhua taiteen vapaudesta? Mielestäni muotoilu on luovaa työtä, ei ehkä niinkään taiteellista. Muotoilijalla on luovaa vapautta, sillä juuri hänellä on mahdollisuus tuoda luovaa ajattelua tuotteen suunnitteluun muiden vaatimusten ohella.

Muotoilijalla on kuitenkin useita asioita, jotka suunnittelussa täytyy huomioida. On tärkeää osata ajatella käytännönläheisesti. Jos muotoilija suunnittelee tuotteen vapaasti oman mielensä mukaan, ei siitä välttämättä tule käyttäjän kannalta järkevää tai mieluista käyttöä. Muotoilijalla on siis vastuu miettiä muiden tarpeita enemmän kuin omaa taiteellista vapauttaan. Näiden lisäksi muotoilijan täytyy osata ajatella esimerkiksi tekniikan vaatimuksia, valmistettavuutta ja materiaaleja.

Minna
Siikaluoma

3. vuosikurssi,
teollinen muotoilu

Pala-set -työ: Ella Murtomäki ja Minna Siikaluoma.

Itse en ole opintojeni aikana ajatellut, etteikö minulla olisi taiteellista tai luovaa vapautta. Luulen kuitenkin, että opiskelijana minulla on vielä enemmän luovia mahdollisuuksia kuin työelämässä. Opintojen aikana on mahdollista kokeilla rajojaan. Erilaisissa projekteissa ja muissa tilanteissa kannattaa siis olla rohkea ja hyödyntää oppimisympäristöä, joka mahdollistaa turvallisen ja luovan kokeilemisen.

Susanna
Liukkonen

Maisteriopiskelija,
kuvataidekasvatus

Ole avoin ja suora

Taiteen tulisi olla uutta luovaa sekä yhteiskunnallisesti kantaa ottavaa, rajojakin koettelevaa. Omassa nuoruudessani kohtasin jonkin verran tabuja. Teini-iässä puhuimme kavereiden kanssa avoimesti monista asioista, minkä koin vapauttavana. Tämän jälkeen olen aina kannattanut avoimuutta keskusteluissa, suoraa asioiden kohtaamista ja ongelmien ratkaisemisesta. Sama asenne on näkynyt myös taiteellisessa työskentelyssäni, jossa olen pyrkinyt suoraan tunneilmaisuun ja tarinankerrontaan etäännyttämiseen ja abstrahoinnin sijaan.

Toisinaan suora taiteellinen ilmaisu koskettaa katsojaa, toisinaan saa perääntymään. Taiteilijat itse kokevat teoksissaan kyseenalaistavansa yhteiskunnan näennäisen vapauden ja sensuurin paljastamalla asioita, jotka ovat huomanneet.

Opettajan ammattiin valmistuessani olen pohtinut taiteellisen ilmaisun vapautta ja sen merkitystä luokahuoneessa, koulun sosiaalisessa kontekstissa. Koulu-

maailma on eri asia kuin aikuisten yhteiskunta, jossa taiteilijat pääosin toimivat. Kuitenkin opettajana minusta olisi parasta olla salliva ja hyväksyvä oppilaiden valitessa aiheitaan. Luokkahuoneessa keskustelun taideteoksista näkisin olevan tärkeää.

Kuvataidekasvatuksen koulutusohjelmassa olen osallistunut taidekurssien lisäksi taide- ja yhteisötaideprojekteihin. Projekteissa olen voinut laaja-alaisesti ilmaista itseäni ja hyödyntää omia mielenkiinnon kohteitani. Esimerkiksi Jokkakallion palvelutalossa teimme ikäihmisten kanssa nukkekodin kaltaiset pienoismallit heidän omista kodeistaan. Taideproduktiossa taas käsittelin kriittisesti lapsuuteni kasvuympäristöä lähiössä.

Opettajakunta on ollut salliva ja ideoita hyväksyvä, vaikka ansaittua kritiikkiäkin on vastaanotettu. Sensuuria en ole kohdannut. Koen, että kuvataidekasvatuksen koulutusohjelma on taiteen vapauden suhteen salliva ja luovuutta tukeva.

Lasse
Paldanius

Maisteriopiskelija,
graafinen suunnittelu
Graafinen taitelija

Valitse, mitä arvoja puolustat

Olen monesti miettinyt ilmaisun vapautta niin graafisen suunnittelun opinnoissa kuin tekemissäni freelancertöissä. Tekijän ilmaisun merkitys on kiinnostanut minua jopa siinä määrin, että tutkin sitä osana pro gradu -tutkielmaani. Teen lisäksi omaa kuvataidetta ja olen pitänyt myös näyttelyitä eri puolilla Suomea.

Aloitin graafisen suunnittelun opintoni syksyllä 2009. Kandidaatin opintoihin sisältyivät tuolloin 25 opintopisteen laajuiset kuvataiteen perusopinnot. Mietin monea aamuna, kuinka vapauttavaa olikaan päästä aamuisten graafisen suunnittelun tuntien jälkeen iltapäiväksi maalaamaan. Loppujen lopuksi molemmilla kursseilla toimittiin saman kaavan mukaisesti: ensimmäisellä kurssilla tehtävänä oli suunnitella Arla Ingmanille jogurttipurkki, jälkimmäisellä tehdä taidejäljennös. Perusopintojen puitteissa luova vapaus toteutuukin pääsääntöisesti suorien tehtävänantojen raameissa. Tietysti ilmapiiri tunneilla voi vaihdella ja olla parhaimmillaan luovuuteen kannustava.

Graafinen suunnittelu on perinteisesti asiakaslähtöistä visuaalista viestintää. Graafikon ja kuvittajan työssä omat taiteelliset pyrkimykset sovitetaan tilaustyön mittoihin. Toisaalta tekijän taiteellinen vapaus on mielestäni samantapaisesti rajattua myös vapaiksi mielletyissä

taiteissa. Julkisesti esitetyllä työllä on aina kontekstinsa. Jo perinteisesti gallerioissa ja museoissa esillä oleva taide on pitkälti taidemaailmassa ammattistatuksen saaneiden toimijoiden valitsemaa. Vaikka nykytaidetta on tuotu pois gallerioista ja institutionaalisuus on väistymässä, jo julkinen tila määrittää, mikä on tekijän ilmaisun osalta hyväksyttävää.

Vastaavasti monet erilaiset viihdeteollisuuden tuotannot tarjoavat mahdollisuuksia luoville osajille. Tekijä antaa luovuutensa viihdeagendaa palvelemaan, mutta samalla hän saavuttaa erilaisia yleisöjä kuin perinteisen taidemaailman piirissä. Näin hän saattaa lopulta nauttia asemassaan merkittävämpää itseilmaisun vapautta kuin näennäistä kaupallista riippumattomuutta kannattava kollegansa.

Monet graafikot ja kuvittajat tekevät myös henkilökohallaisia projekteja tilaustöiden sijaan. Graafinen suunnittelu mielletään silti käyttötaiteeksi erotuksena vapaasta kuvataiteesta. Tällainen rajanveto on häilyvä, sillä merkittävä osa julkisesta kuvataiteesta muistuttaa jo enemmän käyttö- kuin kuvataidetta. Täydellistä taiteen vapautta tärkeämpää tekijälle onkin varmasti ajatus oman luovan työnsä vapaudesta. Mutta ehkä kaikista tärkeintä on vapaus valita, millaisten arvojen puolesta taistelee. Tai sitten voi tietysti vain valitella valintojansa.

kolumni

KALLE LAMPELA

Kuvataiteilija ja kuvataiteen yliopistonlehtori,
taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

” Norsunluutornin
purkutalkoot
ovat käynnissä.

ANNA-LEENA MUOTKA

TAITEEN AUTONOMIA JA HISTORIAN IRONIA

Taiteen vapautta koskeva perusoikeussäännös perustuslain 16.3 §:ssä kuuluu seuraavasti: ”Tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus on turvattu.” Käytännössä vapaus on kuitenkin hyvin suhteellista. Miten voisimme ymmärtää ajatuksen taiteen vapaudesta maailmassa, jossa hyötymittareita iskostetaan ihmisten mieliin myös taiteissa ja tutkimuksessa?

Taiteen vapaudesta on puhuttu niin kauan kuin on puhuttu vapaista taiteista (ars liberalis). Jo renessanssiaikana taiteilijat halusivat erottautua käsityöläisistä. 1600–1700-luvuilla alettiin siirtyä kohti vapaan taiteen ideaa. Taiteilijat vapautuivat vähitellen siteistään kiltaan, hoviin ja kirkkoon, ja työskentely taidemarkkinoita varten merkitsi uudenlaista taiteen vapautta.

Moderni eurooppalainen taidekäsitys syntyi Immanuel Kantin herättämässä keskustelussa vuoden 1800 paikkeilla. Tuolloin Euroopan keskusvalloissa alkoi syntyä käsitys taiteen laajasta autonomisesta asemasta yhteiskunnassa. Näin alkoi korostua myös ajatus taiteen itseisarvoisuudesta taidemarkkinoita vastustavana voimana. Taiteen autonomia saavutti eräänlaisen kliimaksin toisen maailmansodan jälkeisen täysmodernismin piirissä. Norsunluutornin purkutalkoot ovat olleet taas käynnissä 1960-luvulta alkaen.

Käsitys taiteen autonomiasta on historiansa raskauttama. Tietoisesti autonominen taide ei ole koskaan ollut irrallaan yhteiskunnasta, vaan se on päinvastoin ollut monin tavoin kiinni yhteiskunnassa. Eräs vapaan taiteen ideaaleista onkin taiteilijan kriittinen kyky olla tietoinen tuotantonsa ehdoista. Hyötymittari-ideologia yhdessä norsunluutornin purkajaisten kanssa on pyrkinyt murentamaan tätä kykyä rajaamalla taiteen mahdollisuuksia yliopisto- ja taidemaailmassa lähinnä lyhytkestoisin hankkeisiin ja projekteihin. Jääkö sivistykselliselle idealle taiteen vapaudesta tilaa projekti-, hoiva- ja hanketaiteessa, joka ei enää nouse yksistään taiteilijoiden luovista ajatteluprosesseista vaan toteutuu rahoituskanavien, ideapalaverien ja pedagogis-yhteisöllisten tilanteiden muodostamassa – valitettavan usein kiireen leimaamassa – prosessissa?

Hanke-, hoiva- ja projektimallien yksioikoinen moittiminen ei kuitenkaan johda mihinkään. Tarvitaan tilannetajua. Mallithan ovat tulleet perinteisemmän taiteen tekemisen rinnalle yhtäältä työllistävin perustein: taiteilijankin olisi ansaittava leipänsä ja taidekasvattajien työn tulisi vastata yhteiskunnallis-kulttuurista tilannetta. Eräs tämän muutoksen keskeisistä juurista on apurahojen vähyys ja suomalaisten taidemarkkinoiden pieni koko suhteessa taiteilijamääriin. Historian ironiaa. Markkinoissako on taiteen vapaus?

Tutkimassa kohdetta Saimaalla (2013).

EIJA TIMONEN & HEIDI PIETARINEN

TAITEILIJATUTKIJOIDEN VUOROPUHELUA *jäästä*

Eija Timonen on mediatieteen professori, valokuvaaja ja lastenkirjailija, joka hyödyntää taiteellisessa työs-kentelyssään eri mediamuotojen kerrontatapoja. Heidi Pietarinen on tekstiilialan apulaisprofessori, joka on erikoistunut kudottuihin jacquard-tekstiileihin. Mitä syntyy, kun nämä kaksi eri alan taiteilijaa yhdistävät voimansa ja syvenyvät jäähän?

Eija Timonen on vuosia kuvannut luonnonjäitä, niiden halkeamia ja säröisten pintojen luomia optisia harhoja. Hän on rakentanut kuvista myös suurikokoisia paperi- ja valokuvakollaaseja sekä videoita. Kun Heidi Pietarinen kohtasi hyiset näyt, hänessä heräsi kiinnostus kutoa niistä jacquard-tekstiilejä. Häntä askarrutti myös kysymys kollegan tavasta nähdä ja tulkita kohdettaan. Kah-

den taitelijatutkijan välille syntyi keskusteluyhteys, joka johti nopeasti taiteelliseen suunnittelu- ja tutkimusprosessiin.

Professorit aloittivat systemaattiset puolistrukturoidut keskustelut, joiden avulla he valitsisivat yhteiset teemat jään käsittelemiseksi taiteellisessa työssä. Teemoja tarkasteltiin lopuksi exquisite corpse -menetelmällä. Näin he loivat mallin, miten eri alan taitelijat voivat rakentaa yhteistä merkitysvarantoa taiteelliselle työskentelylleen.

Teemojen erittely toi näkyviin molempien taiteilijoiden jäähän liittyvän hiljaisen tiedon, arkiset, arktiset ja esteettiset havainnot kohteesta. Tuloksena syntyi paitisi yhteinen käsitteistö itse ilmiöstä myös uusia tulkin-toja ja teoksia.

1 JÄÄN KULTTUURINEN YMMÄRRYS

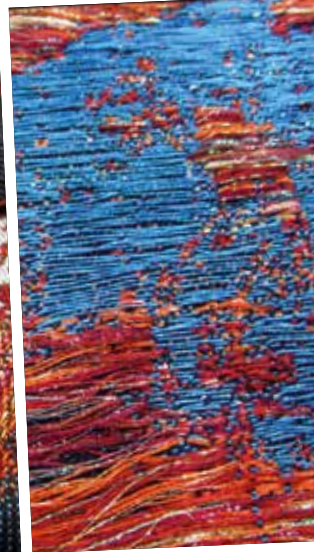
Meillä on erilaisia kokemuksia jäädä, sen mausta ja kylmyydestä iholla. Myös jäähän liittyvä visuaalinen ja sanallinen kulttuuriperintö on tuttua, kuten sanasto, tarinat, arkipäivän aktiviteetit sekä muotoilun ja taiteen estetiikka. Kaikki tämä ohjaa havaintojamme ja tulkintaa jäädä.

Eija Timonen: *Horizontes* (2014)

Heidi Pietarinen: *Kudottua luonnostelua* (2015)

2 TILALLISUUDEN VUOROTTELU

Jäisellä järvellä katse kulkee vapaasti horisonttiin ja rakentaa maisemallisen kokemuksen. Näkymä muuttuu radikaalisti, kun jäätä tarkastellaan kameran suurentavan makro-objektiivin takaa. Fyysisesti lähellä olleet kohteet etäännyvät ja lähes näkymättömät halkeamat kasvavat vuoristoiksi. Katse hakeutuu maiseman sijasta materiaan ja valon taittumiseen siinä. Järvellä jään tarkastelu on kolmiulotteista, mutta valokuvissa ja tietokoneen näyttöruudulla kaksiulotteista. Kun kuvasta rakennetaan tekstiili, kuvapinta muuttuu kolmiulotteiseksi. Jäätä hyödyntävässä taiteellisessa yhteistyösämme kaksiulotteinen ja kolmiulotteisuus vuorottelevat näin jatkuvasti.

Eija Timonen: *I come to you* (2013)

Heidi Pietarinen: Materiaalisuuden moninaisuutta – viskoosia, kultalankaa...

3 MONIAISTISUUDEN LIIKE

Luonnon jää on kylmää, kovaa ja halkeamien teräväksi muovaamaa. Kevätjää taas on haurasta ja muuttuu asteittain puikkomaiseksi, sohjoiseksi, kunnes se sulaa vedeksi. Kudontalangat tuntuvat käsissä pehmeiltä tai kovilta materiaalista riippuen. Ne aistitaan kolmiulotteisena, sormien tunto tavoittaa pienimmätkin erot. Työhuoneessa kuvat ja tekstiilit tuoksuvat paperilta, tulostusmusteilta ja lankojen väriaineilta.

Eija Timonen: *If kiss...* (2014)

Heidi Pietarinen: Kudottua kuvaa (2015)

4 VÄRIKIRJO

Luonnon jää voi olla läpinäkyvää tai sameaa, mattamaista. Kirkas jää toimii peilin tavoin heijastellen auringon spektriä. Jään värikirjo vaihtelee valokuvissa lähes mustavalkoisesta puolukan punaisena hehkuviin sävyihin. Eriväristen lankojen ja materiaalien limittyminen sekoittaa kudotun pinnan värit hienovaraisimmallaan läpikuultavaksi kuin vesivärillä maalatuksi pinnaksi tai tilavaikutelmaksi, ikään kuin näkymäksi huoneesta toiseen.

Eija Timonen: Esimerkki leikattujen paperikollaasien 2- ja 3-ulotteisesta liikkeestä tilassa sekä niihin liittyvistä rakenteista (2013)

Heidi Pietarinen: Esimerkki kudotun ja jacquard-kankaan sidoksista (2015)

5 STRUKTUURIEN MONINAISUUS

Käsite struktuuri toistui usein keskusteluissamme, mutta se sai tilanteen mukaan eri merkityksiä. Jään struktuuri paljastuu, kun havainto kiinnittyy halkeamiin ja niiden muotoihin. Kuvan rakentamista ohjaavat struktuurit näyttäytyvät valokuvien ja kollaasien teossa. Myös kudontaan liittyy monenlaisia struktuureja. Lankojen rakenne vaihtelee löyhistä tiiviskierteisiin. Kudotun kankaan rakenne puolestaan määrittyy langan rakenteen, kankaan sidoksen ja värin perusteella. Struktuuri-käsitteen erittely lisäsi ymmärrystämme siitä, mitä kumpikin meistä taiteellisessa työssään tavoittelee.

Eija Timonen: *In the small hours* (2015)

Heidi Pietarinen: Materiaalivaihtoehtoja (2015)

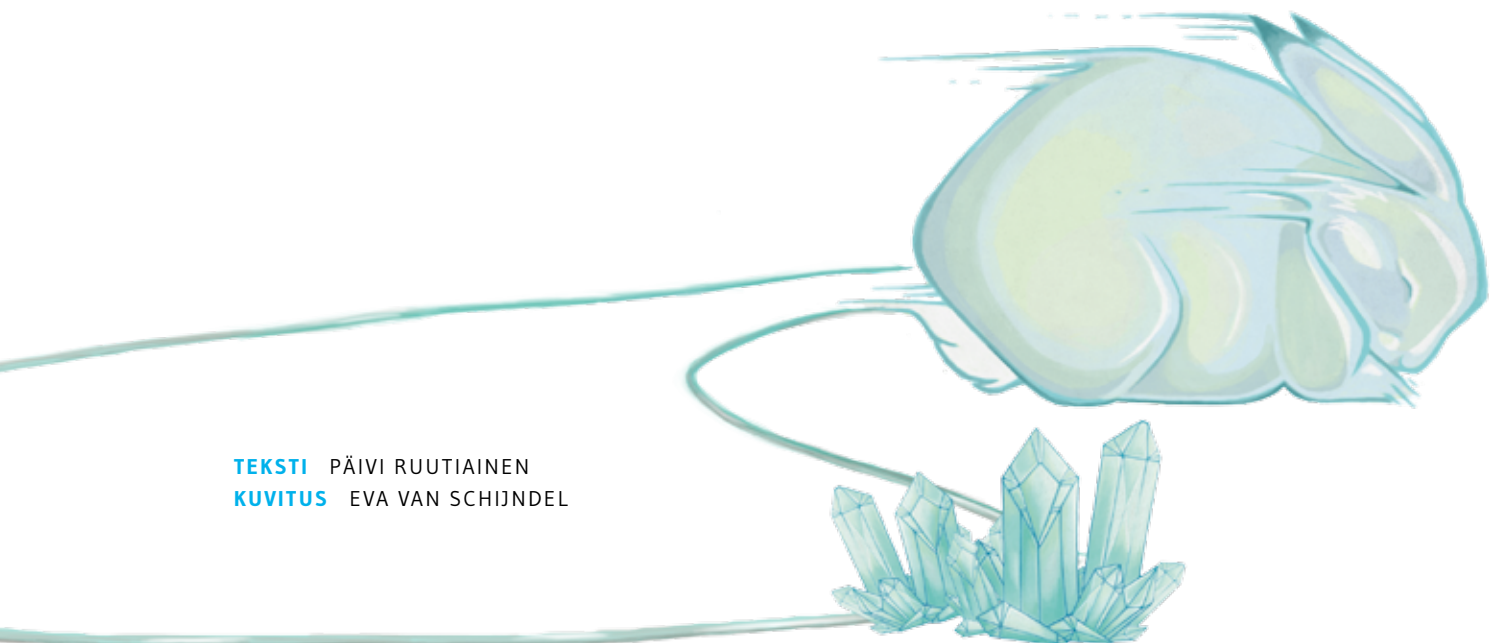
6 MATERIAALISUUS

Jään havainnointi ja valokuvaaminen yli 30 asteen pakkasissa vaatii kokemusta ja materiaalista ymmärrystä jään liikkeistä, kuvaamiseen tarvittavista työkaluista ja olosuhteista. Valokuvan työstäminen, tulostaminen ja kutominen kankaaksi tapahtuvat kovin toisenlaisessa ympäristössä. Työhuoneessa materiaalisuus tarkoittaa muun muassa jacquard-kudontalaitetta, erityyppisiä lankoja, valokuvapapereita, tulostimia. Työhuoneessa raakakuvat palauttavat valokuvaajan mieleen jääkokemukset ja kutsuvat rakentamaan järjestystä koetulle. Konkreettiset jääkokemukset ovat jäljellä mielikuvina. Ne työstetään artefakteiksi yksilöllisten merkitysrakenteiden sekä kollektiivisesti jaetun kulttuurisen ymmärryksen avulla. Näin konkreettinen ja abstrakti materiaalisuus vuorottelevat jatkuvasti.

Tilassa, välitilassa vai tulossa?

NYKYKORU NYKYTAITEEN REUNALLA

TEKSTI Päivi Ruutiainen
KUVITUS Eva van Schijndel

Kuvataidekriitikkona ihmettelin sitä, miten korutaidenäyttelyssä on kovin samanlaista taidetta kuin nykytaiteen näyttelyissä. Videotaidetta, käsitteellisiä teoksia, installaatioita? Miksi tällaisia teoksia ei sitten näe nykytaiteen temppeleissä?

Nykykoru on erikoinen marginaalinen ja kansainvälinen ilmiö. Kun aloitin väitöskirjaa, aihepiiristä ei ollut juurikaan kotimaista tai kansainvälistä tutkimusta, ja sen jälkeen aihepiiriä on käsitelty parissa pro gradu -tutkielmassa.

Nykytaide on määrittelyjensä kautta yhtä epämääräinen ilmiönä kuin nykykoru: molemmissa sanan alkuosa viittaa oman aikamme taiteeseen. Nykytaide on nielaissut sisäänsä monia erilaisia taiteen tyyliä. Käsitettä nykykoru on alettu käyttää suomalaisessa ja kansainvälisessä keskustelussa

viime vuosisadan lopulla. Korualan niukassa suomalaisessa kirjallisuudessa käsitteitä ei ole juurikaan määritelty.

Väitöskirjassani olin kiinnostunut nykytaiteen ja nykykorun välisestä suhteesta, mutta keskiöön tuli yritys määritellä, mikä nykykoru on. Löysin useita nykykorua ja nykytaidetta yhdistäviä asioita: toimintakulttuurin, tekniikat, materiaalit ja kehon. Toimintakulttuurit ovat samanlaisia, mutta nykykorulla on ohut infrastruktuuri: näyttelyitä ja gallerioita on vähän, välityskanavat ovat heikot, eikä tutkimusta ole juuri ollenkaan.

Installatio, valokuva ja mediataide yhdistävät nykytaidetta ja -korua, kuten myös uusien teknikoiden ja menetelmien kehittäminen, poikkeukselliset ja arkiset materiaalit sekä hetkellisyys. Kananmunan kuoren käyttäminen korun materiaalina erottaa nykykorun perinteisen korun ikuisuudesta.

Kehotaiteessa on koeteltu kehon rajoja sekä käytetty kehoa näyttämönä ja materiaalina. Taiteilija Nanna Melland on työstänyt omista kynsistään korun. Korun koon kasvattamisella ja sen ulokkeisuudella on haastettu kehon tuntemuksia.

Koru tuottaa tuntemuksia keholle, niin miellyttäviä kuin epämiellyttäviä. Kehollisuuden problematiikka kiinnostaakin korutaiteilijoita monin tavoin.

Miksi nykykoru ei näy nykytaiteessa? Tämä johduttaa osittain korun historiasta ja traditioista sekä taiteen kentällä käytävistä taisteluista. Korun on mielletty olevan koristava käyttöesine, minkä takia sillä ei ole katsottu olevan taiteen autonomiaa eikä auraa. Perinteisen korun materiaalisidonnaisuus on asettanut tämän taiteen kentän ulkopuolella.

Sosiologi Pierre Bourdieun mukaan kaikilla kentillä on menossa jatkuva taistelu vallasta ja siitä, miten ja kenen ehdoilla kenttä toimii. Nykytaiteen

kentälle on hyväksytty ITE-taide, sarjakuvat ja grafiti. Tutkimusaineistoni mukaan nykykoru haastaa nykytaiteen doksia, joka on Bourdieun käyttämä käsite itseäänselvyyksistä, joita ei kyseenalaise. Nykykoru edustaa heterodoksia, joka tulee mahdollisesti murtamaan nykytaiteen kenttää. Nykykoru on heterogeeninen ilmiö, jossa jokainen tekijä määrittelee itse, mitä tekee ja miten. Tekijän lähtökohdat voivat olla korutaiteessa, mutta lopputulema ei olekaan välttämättä kannettava koru, vaan veistos, objekti, installaatio tai jotain aivan muuta. ●

Kirjoittaja on taiteen tohtori, lehtori Humanistisessa ammattikorkeakoulussa ja kirjoittaa kuvataidekritiikkiä. Hän on väitellyt Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa otsikolla "Onko puhelinkoppi koru? Nykykoru taiteen kentällä" (2012).

tuokio

arktisessa

Täydellinen päivä olla pilkillä,
siristellä silmiä,
pitää kiinni ongesta,
nukahtaa hetkeksi
ja herätä ennen jäiden lähtöä.

Teksti & kuva

ARTO VITIKKA

Tietoasiantuntija,
Lapin yliopiston Arktinen keskus

EMMA RASK tuore taiteen maisteri, graafinen suunnittelu, taiteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

KOLME KOVAA VINKKIÄ PAKKASILMOIHIN

Kanssatoverini, ajattelin muistin virkistykseenä kerätä kolme tärkeintä vinkkiä pakkasilmojen selättämiseen, jos siis on aivan pakko pistää nokkaa ulos tulipalopakkasilla.

1. Pue kerroksia, mutta muista myös vähentää välillä! Kun lähdet ulos, pue paljon kerroksia! Jos joudut piipahtamaan välillä sisätiloissa, muista välittömästi vähentää kerroksia. Mikään ei ole niin ikävää, kun hikisenä ulos meneminen. Siinä kylmettyy varmasti!
2. Villaa! Muista laadukkaat materiaalit. Merinovillaa, villaa.. mitä näitä nyt on! Pakkanen, solet melkein välineurheilua! Mutta tosi puheessa laadukas merinosukka lämmitää puolet enemmän kuin puuvillaisen sukan ja villasukkan yhdistelmä. Kokeile ja ylläty!
3. Suojaa kasvot! Kasvot, posket ja nenä jää usein suojaamatta viimalta. Heitä kau- lalle lämmin villahuivi, johon voit upottaa myös kasvosi.

EMMI KARJALAINEN

blogi

Opiskelijaelämää
Lapin yliopistossa
lapinyliopisto.blogspot.fi

yöskenteleminen Euroopan unionin virassa saattaa olla mielessä jo silloin, kun hakeutuu korkeakouluun. Vaikka EU on akateemisesti koulutettujen tärkeä ja suuri työllistäjä, sen konkreettinen näkyminen on ollut yliopistossamme verrattain vähäistä. Nyt asiaan on tullut muutos.

Inna Kallioinen on oikeustieteen 3. vuoden opiskelija ja Lapin yliopiston EU-uralähettiläs. Hän toimii EU-uramahdollisuuksista tiedottavana ja neuvoja antavana toimihenkilönä. Toiminnan tarkoituksena on lisätä opiskelijoiden tietoisuutta unionin tarjoamista harjoittelu- ja työpaikoista sekä tuoda unionia työnantajana lähemmäksi opiskelijoita. Toimintaa organisoii Euroopan henkilöstövalintatoimisto EPSO. Myös valtioneuvoston kanslian taholta korostetaan suomalaisten aktiivisuutta EU-virkoihin hakeutumisessa

– Hakijoita EU-virkoihin on kyllä paljon, mutta tavoite on juuri lisätä kiinnostusta jo opiskeluaikana ja rekrytoida alojen parhaat osaajat työskentelemään yhteisen EU:n puolesta, Kallioinen kertoo.

Aiemmin uralähettilästoimintaa on ollut vain Helsingin yliopistossa, mutta nykyään kaikki halukkaat yliopistot voivat osallistua siihen. Tällä hetkellä toiminnassa on mukana kuusi yliopistoa. Tarkoitus on mahdollistaa monipuolinen asiantuntijuuden etsiminen.

Kallioinen on tyytyväinen Lapin yliopistossa saamaansa vastaanottoon. Yhteistyö yliopiston rekrytointipalveluiden kanssa on sujunut hyvin, ja myös opiskelijat ovat löytäneet uralähettilään tarjoamat palvelut. Näkyvyyttä voitaisiin parantaa entisestään esimerkiksi kurssiyhteistyön avulla. Usein EU-virat nähdään lähinnä valtio- ja oikeustieteellistä osaamista vaativina töinä, mutta todellisuudessa virkoihin tarvitaan myös muiden alojen osaajia.

Kallioinen kertoo opastavansa mielellään unionin työurista kiinnostuneita opiskelijoita. Hänet tavoittaa osoitteesta euca-reers.ulapland@gmail.com sekä Facebookin EU Careers Finland -sivulta.

PERTTU SONNINEN

Kiinnostaako työskentely EU:ssa?

TUOMAS UUSHEIMO

Uudessa F-Hubiksi nimetyssä opiskelutilassa on erilaisia tiloja ryhmätöiden tekemiseen ja itsenäiseen opiskeluun.

YLIOPISTOYHTEISÖ SUUNNITTELI KOHTAAMISEN TILAN

Lapin yliopisto käyttää palvelumuotoilun osaamistaan myös omien palvelujensa kehittämiseen. Siitä esimerkkinä on taiteiden tiedekunnan oppimisympäristöjen uudistaminen. Opiskelijat ryhtyivät syksyllä 2014 suunnittelemaan uudeksi yliopiston F-talossa olevan kirjastotilan toimintoja palvelumuotoilun kurssilla, jota ohjasi projektipäällikkö Simo Rontti.

Uudistuksen taustaksi opiskelijat havainnoivat erilaisia yksilö- ja ryhmätyöskentelyn tapoja: miten yksin ja yhdessä opiskellaan ja miten yliopistolla työskennellään luokahuoneiden ulkopuolella. Tämän jälkeen opiskelijoita ja henkilökuntaa haastateltiin.

Opiskelijoilta kerättiin tietoa myös Facebookissa. Heitä innostettiin visioimaan unelmiensa oppimisympäristöä, ottamaan opiskelu-selfieitä sekä kertomaan muualla näkemistään mielenkiintoisista tilaratkaisuista. Tämän jälkeen opiskelijat ideoivat yhteiskehittämistyöpajassa sisäisten sidosryhmien kanssa oppimisympäristön tila-, kaluste- ja opastusratkaisuja sekä sähköisiä palvelukanavia.

– Opiskelijoiden kannalta uudistuneet tilat ovat tuoneet mukanaan koko joukon parannuksia: ravintola on auki kello 22:een, ateriatuki on voimassa kello 20:een asti, lauantai-iltaisin tilassa on tarjolla erilaisia kulttuuritapahtumia ja yleensäkin tilasta on muodostunut varsin elävä kokonaisuus, jota käyttävät kaikki yliopiston opiskelijat, opiskelijat Asta Sinervä ja Meri Forsman sanovat.

Ote Jenni Hautamäen teoksesta *Pohjoisen mieli*.

ARKTISTA ESTETIIKKAÄ NÄYTTELYSSÄ

Lapin yliopiston opiskelijoiden ja Rovaniemen teatterin yhteisnäyttely etsi vastauksia arktiseen estetiikkaan. Näyttelyssä nähtiin teoksia 70 opiskelijalta eri muotoilunaloilta. Arktisuutta käsiteltiin muun muassa luonnon, ihmisten, teollisuuden, materiaalien ja taiteen näkökulmista.

YHTEISKUNTATIETEEN OPISKELIJOITA PALKITTIIN

Yhteiskuntatieteiden tiedekunnan opiskelijat ovat menestyneet Suomen Strategisen Johdattamisen Seuran vuosittain järjestämässä arvostetussa pro gradu -kilpailussa. YTM Annu Haarasen pro gradu -tutkielma sijoittui kilpailussa kolmen parhaan tutkielman joukkoon. Haarasen tutkielman aiheena ovat arjen toimintakäytännöt matkailuyrityksen strategisena toimintamallina. Yhteiskuntatieteen ylioppilas Serena Paasivuori sai tutkielmastaan kunniamaininnan.

– Molemmat tutkimukset tuovat raikkaan ja perinteestä poikkeavan avauksen strategiatutkimuksen kentälle, sanoo opinnäytteitä ohjannut yliopistonlehtori Pikka-Maaria Laine.

uinka usein kuulee opiskelijan toivovan lisää lukemista ja enemmän teoriaa? Näin kävi Heidi Härköselä, kun hän aloitti vaate-

tussuunnittelun opinnot Lapin yliopistossa.

– Olen ollut aina hirveän kiinnostunut pukeutumisesta ja muodista. Olen ommellut omia vaatteita siitä lähtien, kun jalat ylsivät ompelukoneen polkimelle, Härkönen kertoo.

Intohimosta alkoi muovautua ammatti, mutta vähän eri lailla kuin mitä ensin näytti. Vaateussuunnittelua opiskellessaan Härkönen huomasi kaipaavansa opinnoiltaan teoreettisempaa otetta. Veri veti oikeustieteelliseen, josta hänen vanhempansakin olivat valmistuneet. Kun Härkönen sitten läpäisi pääsykokeet, hän sai huomata, että tiedekunnilla oli eroa kuin yöllä ja päivällä.

– Oikiksessa vaadittiin paljon enemmän työtä, että sai saman opintopistemäärän kuin taiteissa.

Härkösen mukaan istumalihakset ja kielelliset taidot ovat juristin tärkeimpiä ominaisuuksia. Tärkeää on myös kyky ajatella asioita ”outside of the box”, laajasti ja uusista näkökulmista.

Härkönen työskentelee kolmatta vuotta kansainvälisessä asiantuntijaorganisaatiossa KPMG:ssä. Vapaa-ajallaan nuori lakinainen kirjoittaa Fashion Law Finland -blogia ja pyörittää perustamaansa Muotioikeuden yhdistystä.

– Halusin luoda verkoston, jossa muotioikeudesta kiinnostuneet pääsevät tapaamaan toisiaan ja kehittämään oikeudenalaa.

Muotialan oikeusriidat ovat maailmalla lisääntyneet. Yritykset ovat aiempaa kiinnostuneempia rekisteröimään immateriaalioikeuksia, ja pinnalla ovat myös vastuullisuuteen liittyvät kysymykset.

Härkönen jää kesällä opintovapaalle. Väitöstutkimuksessaan hän käsittelee kielletyn muotikopioinnin ja sallitun inspiroitumisen välistä rajanvetoa. Härkönen kehuu yliopistomme oikeustieteellisen tiedekunnan ennakkoluulotonta ilmapiiä.

– Minua kannustettiin tekemään gradua muotioikeudesta, vaikka googlekaan ei tunnistanut sanaa.

Tulevaisuudessa Härkönen tähtää muotioikeuden ykkösasiantuntijaksi Suomessa.

– Haluaisin joskus opettaa yliopistolla muotioikeutta yhteisesti oikeustieteen ja taiteen opiskelijoille.

MARJO LAUKKANEN

Muotioikeutta jakamassa

EMMA SWAHNE

Heidi Härkönen

Lakimies, jatko-opiskelija

- Syntynyt vuonna 1988 Limingassa
- Aloitti Lapin yliopistossa vaateussuunnittelun opinnot 2007 ja oikeustieteen opinnot 2008
- Valmistui oikeustieteen maisteriksi 2013
- Sai oikeustieteen jatko-opinto-oikeuden 2014
- Lakimiehenä kansainvälisessä asiantuntijaorganisaatiossa KPMG:ssä Helsingissä
- Muotioikeuden yhdistys ry:n perustaja ja puheenjohtaja

Maailman toisella puolen

TEKSTI & KUVAT SATU MIETTINEN

P

alvelumuotoilun tutkimustyö on vienyt meidän perheen Kaliforniaan, Piilaakson ytimeen. Lapset ovat tottuneet jaksottamaan elämäänsä erilaisten kenttätöjaksojen ja taideprojektien kanssa eteläisessä Afrikassa. Nyt kohteena on yksi maailman huppuyliopistoista – Stanfordin yliopisto.

Tutkijan kansainvälistyminen koskettaa koko perhettä. Meneillään oleva vuoden pesti vierailevana professorina muokkaa myös lapsista monikulttuurisuutta ymmärtäviä kielitaitoisia maailmankansalaisia. Lukiolaiselle amerikkalainen kulttuuri avautuu monitasoisemmin kuin perheen nelivuotiaalle kuopukselle.

Lapset pitävät tutkijan kiinni arjen rutiineissa. Lapset viedään ja haetaan eskarista niin kuin Suomessakin. Varhaiskasvatuskeskusteluja käydään samaan tapaan. Vuoden aikana tulevat tutuksi niin Halloweenin juhliminen kuin kiitospäivän hulpeat ateriat. Iso osa vaihtokokemusta on käydä läpi vuodenvuorokierrosta ja ihmetellä paikallista kulttuurien sulatusuunia.

Stanfordin parhaat puolet

Olemme nyt puolella välissä vierailua, ja 125-vuotias yliopisto on näyttänyt parhaat puolensa. Yliopiston arkea ovat maailmanluokan asiantuntijapuheenvuorot, demotilaisuudet, joissa esitellään uusia teknologiasovelluksia

Stanfordin kampuksen pääportti ja the Oval -nurmialue.
Perheet viettävät sunnuntaisin aikaa kampuksella.

The Main Quad. Kampus on myös suosittu matkakohde.

sekä start up -yritysten pitsaus-tilaisuudet. Stanfordin yliopisto tarjoaa hienon tutkimus- ja kontaktiverkoston monilla muotoilun ja tieteen alueilla. Olo on kuin karkki-kaupassa, jossa ei ehdi vuodessa kaikkia laatuja maistelemaan. Yliopiston tutkimusresurssit ovat valtavat. Käynnissä on 5 300 ulkopuolisen rahoituksen projektia ja tutkimuksen kokonaisbudjetti on 1,33 miljardia dollaria.

Melkein kaikki (97 prosenttia) kandiopiskelijat asuvat kampuksella. Opiskelijat liikkuvat kampuksella polkupyörillä ja skeittilaudoilla. Itsekin kalifornialaistuneena ostin juuri potkulaudan vauhdittamaan menoa autottomalla kampuksella. Kampuksella pääsee liikkumaan ilmaisilla Marguerite-koulubusseilla, jotka vievät opis-

kelijat tärkeimpiin kauppoihin kampuksen ulkopuolelle. Kampuksen resurssit ovat hienot Cantor-taidemuseosta Rodin veistospuistoon, yliopiston sairaaloista SLACK-hiukkaskiihdyttämöön.

Kun Suomessa käydään keskustelua lukukausimaksuista, on Stanfordin yliopisto juuri päättänyt vapauttaa matalatuloisten vanhempien lapset maksuista niin, että alimmalle tuloluokalle myös asuminen kampuksella on ilmaista. Normaalisti lukukausimaksu on n. 40 000 dollaria. Hyvistä opiskelijoista halutaan pitää kiinni. Muutoinkin opetuksen laatuun satsataan, kun neljää opiskelijaa kohden on yksi opettaja. Vuoden aikana professori opettaa 1–2 kurssia.

Stanford Memorial Church kruunaa kampuksen arkkitehtuurin. Kirkon on tilannut Jane, miehensä Leland Stanfordin muistolle.

Palvelumuotoilun tutkimusta

Kansainvälistyminen ei ole vain verkostojen kasvattamista vaan myös kenttätöitä sekä Piilaakson yritysmaailmassa uusien teknologioiden parissa että paikallisen Design X -tutkimusryhmän työssä mukana oloa. Professori Larry Leiferin Design X -tutkimusryhmä toimii koneenrakennustekniikan osastolla omana Centre for Design Research -yksikkönään kuuluisan Hasso Platner Instituutin d.school:in kupeessa.

Tutkimusryhmän teemoja ovat muotoilu ja terveydenhuollon tutkimus, liiketoiminnan muotoilu, itsenäisen tai/ja kuskittoman ajamisen tutkimus sekä ihmisen ja koneen välisen vuorovaikutuksen tutkimus sekä erilaisten innovaatiojärjestelmien ja ekosysteemien tutkimus. Näiden teemojen alle jäsentyy iso joukko pienempiä aiheita.

Tutkimusryhmän toiminta keskittyy muotoilijan työn tutkimukseen. Tavoitteena on löytää vastauksia muotoilijan työn parantamiseen ja toimintatapojen kehittämiseen. Punainen lanka tutkimusryhmän työssä on, että tuloksena on aina uusia innovaatioita. Nämä voivat olla toimintatapoja, laitteita, palveluita tai järjestelmiä. Muotoilijan työtä tutkitaan aina todellisissa projekteissa ja konteksteissa, ei vain konseptitasolla.

Oppimisympäristö ja -asenne

Itselleni yksi parhaita kotiin viemisiä on ollut uusi näkökulma oppimisympäristön kehittämiseen. Oppiminen ei ole enää pitkään ollut opettajakeskeistä vaan rakentuu uudenlaisen, luovan toiminnan mahdollistamiseen. Oppimisessa halutaan hyödyntää ja kasvattaa jokaisen varmuutta omasta luovuudesta. Tällä varmistetaan yritysten ja yhteisöjen uusiutumis- ja innovaatiokyky.

Oppimisympäristön tehtävänä on tukea elämyksellistä oppimista. D.school palkkaa joka vuosi muutaman vieraillevan opettajan pelkästään kehittämään uusia menetelmiä elämykselliseen oppimiseen. Tämän lisäksi Piilaakson toimijoille tarjotaan joka vuosi mahdollisuus vetää pop up -tunteja opiskelijoille. Tällä tavoin uudet ilmiöt ja teemat siirtyvät heti opetussuunnitelmaan. Näillä eväillä d.school vetää puoleensa liiketoiminnan kehittämisen kuumia nimiä ja tarjoaa yrityksille opintojaksoja, joilla saadaan uutta sisältöä markkinoille. ●

Marginaalisuuden kuvauksia pohjoisesta ja idästä

– tunnelmia Tromssan
elokuva festivaaleilta

Peter Grönlund.

TEKSTI & KUVAT JUHO HUTTU-HILTUNEN

Tromssan 26. elokuvafestivaali järjestettiin 19.–24. tammikuuta 2016. Leuto, jäämerellinen kaupunki on ollut tapahtumapaikkana Norjan suurimmaksi kasvaneelle elokuvafestivaalille jo vuodesta 1991 alkaen.

isäänpääsymaksun yhteydessä tiskille hivutetaan 160-sivuinen opus, joka esittelee tarjonnan. Tänä vuonna erityishuomiota annettiin videopelaamiselle elokuvissa sekä kiinalaisille vaihtoehtelokuille. Festivaaleilla esitellään vuosittain myös omissa sarjoissaan Barentsin ja muiden pohjoisten alueiden elokuvien kärkeä.

Miljöönä Tromssa on viehättävä pieni kaupunki vuoron laidalla. Kaupunki tarjoaa kauniit puitteet intensiiviselle elokuvaputkelle tuhansien muiden alan ammattilaisten ja harrastajien parissa.

Vierailin festivaaleilla kahtena päivänä, joiden aikana tapasin Ruotsin elokuvainstituutin parhaasta käsikirjoituksesta vastikään palkitseman Peter Grönlundin sekä festivaalin kiinalaisten indie-elokuvien sarjan suunnitelleen Shelly Kraicerin. Haastateltuja yhdisti kiinnostus yhteiskunnan marginaalissa eläviin ihmisiin.

Solidaarisuutta yhteiskunnan laidalla

Peter Grönlund kuvaa elokuvassaan *Tjuvheder* (2015) ruotsalaisten syrjäytyneiden ja kodittomien todellisuutta.

Tjuvheder, ”Varkaan kunnia”, on Grönlundin esikoisohjaus. Se oli ehdolla kuudessa kategoriassa arvostetussa Guldbagge-gaalassa ja voitti niistä viisi: paras käsikirjoitus, leikkaus, naispääosan esittäjä, lavastus ja puvustus. Elokuva on saanut kuluneen talven aikana runsaasti kehuja Ruotsin mediassa. Ei siis ihme, että Tromssan festivaalien suurin sali oli lähes täynnä näytöksen aikana.

Tjuvheder on sosiaalipoliittinen draamatrilleri, joka pohjaa Grönlundin omiin kokemuksiin vaikeassa elämäntilanteissa olevien, kodittomien ja narkomaanien parissa. Tarinassa tukholmalainen katudiileri Minna menettää asuntonsa ja aloittaa selviytymistaistelun viranomaisten ja sosiaaliturvan ulottumattomissa, laita-kaupungin asuntovaunukylässä.

Elokuva tavoittelee todentuntua teknisten ratkaisujen avulla. Se on kuvattu käsivarakameralla, ja henkilöhahmojen puhuma Tukholman katukieli on huolella käsikirjoitettua. Lisäksi osa näyttelijöistä on palkattu suoraan kadulta, sosiaalitoimesta ja poliisilaitokselta. Grönlund kutsuu näitä ratkaisujaan hybridiformaatiksi, jossa toden ja fiktion rajoja hämärretään.

Kiinalaiset elokuvat voidaan jakaa systeemin sisäisiin ja ulkoisiin, Shelly Kraicer kertoo.

Grönlund sanoo tarinan olevan kiteytys kahdeksan vuoden työskentelystä kodittomien parissa Tukholman katulähetysjärjestöissä. Hänen mukaansa yhteiskunnan tila näkyy marginaalissa henkilökohtaisten tarpeiden priorisointina, jota vaikeina aikoina on enemmän. Hän kuitenkin korostaa syrjäytyneiden yhteisönsisäistä solidaarisuutta. Syrjäytyneiden keskinäiset suhteet ja yhteisöt osoittautuivat hänen mukaansa ajoittain vahvaksi kontrastiksi valtaväestön keskuudessa vahvistuneelle egoismille ja koville arvoille.

Grönlundin tavoitteena on tuoda inhimillisyyttä usein vaiettuun kokemusmaailmaan. Ihmisiä pelkistetään helposti määrittämään yhden näkyvimmän ominaisuuden perusteella – tätä Grönlund on pyrkinyt välttämään:

– Tarkoitus oli tehdä elokuva ihmisistä huumeongelmien takana, hän korostaa.

Kiina muutoksessa, indie-elokuva tulkkina

Kiinalaisen taiteen marginaali sijoittuu sääntelyn ja sensuurin luomille rajapinnoille. Kiina muuttuu kovaa vauhtia. Kiinalaiset indie-ohjaajat toimivat tämän muutoksen tulkkeina etsien tuoreita ilmaisutapoja ja merkityksiä. Tämä näkyy rajoja koettelevassa tyyliässä, jossa rikotaan

elokuvaajien vakiintuneita konventioita metajournalismin, vaihtoehtohistorioiden ja erilaisten hybridisten dokumentti-taideperformanssien avulla.

Shelly Kraicer on suunnitellut festivaalilla esitetyn Kiina-elokuvien sarjan China Now: Independent Visions, jota Kraicer kierrättää parhaillaan eri elokuvafestivaaleilla. Hänen mukaansa kiinalaiset elokuvat voidaan luokitella systeemin sisäisiin ja ulkoisiin – siis toisin sanoen yksinvaltaisen kommunistisen puolueen hyväksymiin ja hylkäämiin. Systeemin sisäisiä näytetään suurissa elokuvateattereissa, ja niitä mainostetaan mediassa. Systeemin ulkoisia puolestaan levitetään matalalla profiililla taidegallerioihin ja epävirallisiin verkostoihin. Niitä näytetään korkeintaan pienillä, paikallisilla indie-elokuvafestivaaleilla. Kansainväliset elokuvafestivaalit tuovat nämä marginaaliset äänet kuuluviin.

Kiinalaisesta poliittisesta marginaalisuudesta tulee helposti mieleen hallitusta vastustavat ryhmät ja vastarintaliikkeet. Dokumenttiohjaaja Hu Jie monipuolistaa mielikuvia Kiinan kriittisistä vaikuttajista. Hän esittelee dokumentissaan *Spark* (2013) ”suuren harppauksen” – kommunistisen puolueen vuosina 1958–1960 kehittämisen taloudellisen ja sosiaalisen edistysohjelman – vai

kutuksia haastatteluiden kautta.

Jien dokumentin pääosassa on Spark-nimisen lehden tekijät. Spark on yksi harvoista 1950–1960-luvulta säilyneistä epävirallisista, kriittisistä lehdistä. Sen tekijät kommentoivat suuren harppauksen aiheuttamaa valtavaa nälänhätää, jossa kuoli kymmeniä miljoonia ihmisiä. Yllättävää on, että Sparkin tavoitteena ei alkuun ollut valtaapitävien vastustaminen, vaan pikemminkin heidän tukeminen kertomalla tunnollisesti todellisuudesta, joka kuitenkin systemaattisesti kiellettiin auktoriteettien toimesta. Kirjoittajia vangittiin ja vaiennettiin väkivallalla. Lehti jäi lyhytikäiseksi, mutta Jien haastatelmia kirjoittajia on yhä elossa.

Kraicer kertoo, että Jie teki viiden vuoden taustatyön dokumenttiaan varten. Kriittisen dokumentin tekeminen on Kiinassa vaarallista. Erään dokumentissa näytetyn haastattelun aikana poliisit soittavat haastatellun kotiin ja kieltävät häntä vastaamasta kysymyksiin. Jie pakkaa kampeensa ja häipyä ripeästi. Vuosien mittaan jatkuneiden tapaamisten myötä hän on kuitenkin saanut haastateltavia avautumaan kielletyistä aiheista ja traumaattisista muistoista. Näin hän on dokumentoinut tärkeää mikrohistoriaa katastrofista, jota koskevat tiedot

on suurelta osin hävitetty ja vääristelty näkymättömiin.

Kraicer kuvaa toista Kiina-sarjassa esitettyä elokuvaa, *Emperor visits Hell* (2015), ”hienovaraiseksi vertauskuvaksi” Kiinan nykytilanteesta. Li Luon ohjaama elokuva pohjautuu 600-luvulta peräisin olevaan klassiseen kertomukseen, joka valjastetaan kommentoimaan nykykiinalaista korruption kulttuuria. Viesti on, että mikään ei ole muuttunut. Kapitalismiin kietoutunut kommunismi toimii yhä muinaisten dynastioiden käytöstapojen mukaan, joissa lahjonta ja vastapalvelukset ovat edellytyksiä valtaan nousulle.

Tromssan kaamos ei tunnu elokuvien synkistä teemoista huolimatta lannistavalta. Kadut ovat myöhään yöhön saakka vilkkaita, ja kuu valaisee maisemaa. Lauantain viimeisten näytösten jälkeen myös revontulet loistavat alkumatkan kohti majoituspaikkaa. ●

Juho Huttu-Hiltunen toimii tutkimusavustajana Lestadiolaisuuden yhteiskunnalliset verkostot -hankkeessa ja valmistelee uskontotieteen pro graduaan Turun yliopistoon.

ELÄMÄNILOA AVANNOSTA

Paukkupakkasilla työkaverit verhoutuvat villaan, mutta virastomestari Pertti Leinonen viilettää pihallakin t-paidassa. Kuuma-verisyyden syynä on kylmä vesi.

– Lokakuusta asti olen käynyt joka päivä avannossa. Jos se jää jostain syystä väliin, otan seuraavana päivänä takaisin ja käyn kahdesti. Avanto vilkastuttaa verenkiertoa ja tulee sitä ruskeaa rasvaa, jota on poroillakin. Se on kuin ylimääräinen kerros vaatteita.

Vapaapäivinä Pertti käy avannossa yleensä aamuisin, arkisin töiden jälkeen. Hänen mukaansa avanto nollaa ajatukset paremmin kuin mikään muu.

– Avannosta nousee kuin uuteen päivään. Olo on kevyt ja virkistynyt. Työpäivän jälkeen on oikea hinku päästä avantoon.

Pertti aloitti talviuinnin kymmenisen vuotta sitten ystävän houkuttelemana. Talviuimareiden porukka on rento ja hyväntuulinen. Kuulumisia saatetaan vaihtaa pulahduksen jälkeen kaikessa rauhassa, veden valuessa iholta hangelle.

Koskipuiston talviuintipaikka on lähellä Rovaniemen keskustaa. Sen toiminnasta huolehtii Ounasvaaran Latu ry., jolta voi lunastaa avaimen lämmitettyyn pukukoppiin. Omasta takaa tarvitsee vain uikkarit ja pyyhkeen, talo tarjoaa sandaalit ja pipon. Pertti kulkee Koskipuistoon pyöräillen tai kävellen ja ui avannon ympäri kerran, pari. Mitä enemmän on pakkasta, sitä lämpimämmältä vesi tuntuu. Avantoon ei silti saa jäädä liian kauaksi aikaa. Yleensä vedessä ollaan kerralla sekunteja, ei minuutteja.

– Avantouinti ei vie paljoa aikaa eikä rahaa, mutta se antaa hurjan paljon. Terveys on niin kallisarvoinen asia, että kannattaa kokeilla!

Työpaikallaan Arktisessa keskuksessa Pertti tunnetaan runomuotoisista mietelauseistaan, joita hän kirjoittaa työkavereilleen. Mitä hän kirjoittaisi avantouinnista? Seuraavana päivänä vastaus tipahtaa sähköpostiin.

*Kaamoksen keskellä voimat ja virta loppuu,
minulla avannolle hoppu.
Jätän avantoon tressin ja kiireen.
Saan palkaksi suojan, flunssaa ja kylmyyttä vastaan.*

MARJO LAUKKANEN

kotisivu

PERTTI LEINONEN

Virastomestari,
Lapin yliopiston Arktinen keskus

www.ounasvaaranlatu.fi/jaostot/

Ounasvaaran Latu ry. järjestää
talviuintia Rovaniemellä.

ANNA-LEENA MUOTKA

AFGANISTAN TARVITSEE RAUHAA

Työskentelen Kabulissa, Afganistanissa, Euroopan unionin siviilikriisinhallintamission (EUPOL Afghanistan) päällikkönä. Olen ensimmäinen nainen organisaation johdossa kymmeneen vuoteen. Siviilikriisinhallintamissiot muodostuvat vielä pääosin miespoliiseista, mutta pikkuhiljaa naisten määrä lisääntyy. Tällä hetkellä EU:n siviilimissioiden työntekijöistä neljännes on naisia.

Työ afgaanien kanssa on sujunut hienosti, ja minusta tuntuu, että vaikka työskentely naisjohtajan kanssa voi olla monille afgaaneille uusi asia, he kuitenkin kunnioittavat minua ja samalla oppivat työskentelemään naisten kanssa. Aremme on niin sanottua matalan tason gender-työtä käytännössä.

Taistelu terrorismia vastaan on vielä merkittävä osa poliisin työtä Afganistanissa. EUPOLin näkemyksen mukaan poliisin ei kuitenkaan pitäisi taistella, vaan tehdä normaalia lainvalvontaa, rikostutkintaa ja muita siviilipoliisin tehtäviä. Pitkään jatkuneesta sodasta kärsivässä maassa siviilipoliisin merkityksen ymmärtäminen on vaikeaa, mutta tässäkin asiassa on tapahtumassa muutosta. Ymmärretään, että siviilipoliisia tarvitaan pysyvän rauhan saavuttamiseksi.

Yleinen turvattomuus rapauttaa yhteiskuntaa ja saa aikaan epäterveitä järjestelyitä oman turvallisuuden ylläpitämiseksi. Afganistanissa on paljon yksityisiä puolisolitaallisia organisaatioita turvaamassa etuoikeutettujen elämää. Näillä ihmisillä on paljon vaikutusvaltaa valtion ja siten myös poliisin suhteen, mikä on yksi syy korruptioon. Valtio tarvitseekin vahvan ja luotettavan poliisin turvaamaan väestöä, jotta tällaiset epäviralliset valtakoneistot eivät horjuta valtion määräysvaltaa ja aseta sen legitimeettiä kyseenalaiseksi. Siksi on valitettavaa, että poliisin kehittäminen jää usein armeijan kehittämisen varjoon.

Viime vuonna Suomi koki suuren maahanmuuttoaalon. Useat maahanmuuttajista olivat afgaaneja. Kun ihmiset eivät enää usko omaan valtioonsa eivätkä omaan tulevaisuuteensa, he alkavat etsiä uusia vaihtoehtoja. Turvallinen tulevaisuus on tärkeä asia varsinkin nuorille, jotka haluavat mennä naimisiin, opiskella ja luoda uraa. Afganistanissa normaalille elämälle ei vielä ole riittäviä mahdollisuuksia, koska maan poliittinen tilanne on epävakaa, väestö kasvaa nopeammin kuin talous ja turvallisuustilanne on heikko.

Afganistan tarvitsee rauhaa, ja poliisi voi olla yksi avain rauhaan. Demokraattisella poliisitoiminnalla voidaan lisätä ihmisten luottamusta ja saada heidät itse puolustamaan omaa elinpiiriään. Toivottavasti uudelleen alkaneet rauhanneuvottelut tuottavat tulosta, ja samaan aikaan poliisitoimintaa kehittämällä voimme tukea rauhanprosessia.

” Turvallinen tulevaisuus on tärkeää nuorille, jotka haluavat mennä naimisiin, opiskella ja luoda uraa.

Julkaisussa esitellään Lapin tärkeät lintualueet sekä karttaesite Lapin lintureiteistä. Vuosina 2012–2015 toteutetun LapLinko-hankkeen aikana määritettiin Lapin maakunnallisesti arvokkaat lintujen kerääntymispaikat ja pesimäalueet sekä koottiin havaintoja suurikokoisten lintulajien päämuuttoväylistä.

Julkaisu kokoaa yhteen Lapin arvokkaimmat lintualueet elinympäristöittäin yksityiskohtaisine lajistokuvauksineen ympäristöviranomaisten, luontomatkailusektorin sekä luontoharrastajien käyttöön. Tutkimusalue kattoi pinta-alaltaan miltei koko Lapin maakunnan.

JUKKA JOKIMÄKI &
MARJA-LIISA KAISANLAHTI-JOKIMÄKI:

LAPIN TÄRKEÄT LINTUALUEET

Arktisen keskuksen tiedotteita

Lapin yliopisto 2015

Julkaisu löytyy myös netistä:

lauda.ulapland.fi

Tekijän kommentti:

Arktiseen ympäristöön kohdistuu monenlaisia käyttöpaineita. Pohjoisilla alueilla on runsaasti luonnonvaroja, toisaalta Euroopan viimeiset liki luonnontilaiset alueet sijaitsevat pohjoisessa. Luonnonvarojen hyödyntämisen osapuolten välillä on usein ristiriidassa keskenään. Osaltaan tämä on johtunut tiedon puutteesta. Alueiden käytön suunnittelu on kaivannut tuekseen tietoa arvokkaista luontokohteista, jotta mahdolliset konfliktitilanteet voitaisiin ehkäistä etukäteen.

Julkaisu tuotettiin yhteistyössä tutkijoiden (Arktinen keskus, Luonnontieteellinen keskusmuseo), hallintoviranomaisten (Metsähallitus, Lapin liitto) ja lintuharrastajien kanssa (Lapin lintutieteellinen yhdistys, BirdLife Suomi).

Julkaisun tuottaminen ei olisi ollut mahdollista ilman laaja-alaista yhteistyötä ja Lapin ELY-keskuksen myöntämää rahoitusta. Kohteiden valinta perustui lintukartoituksiin, jotka vaativat satoja maastotyötunteja, usein vaikeakulkuisilla alueilla.

Julkaisu palvelee alueiden käytön suunnittelua, opetustyötä ja luontomatkailun kehittämistä.

JUKKA JOKIMÄKI

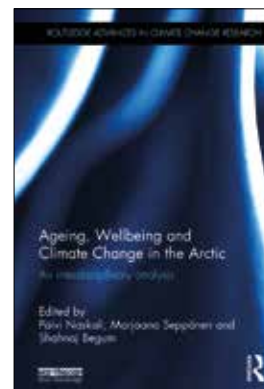
AGEING, WELLBEING AND CLIMATE CHANGE IN THE ARCTIC

An interdisciplinary analysis

Päivi Naskali, Marjaana Seppänen ja Shahnaj Begum (toim.)
Routledge 2015

Teos antaa moniulotteisen kuvan pohjoisesta elinympäristöstä, joka ulottuu aina Grönlantiin ja Pohjois-Venäjälle. Kirjassa kuuluu ennen kaikkea arktisen alueen asukkaiden ääni, ja se avaa lukijalle ymmärrystä siitä, millaista ikääntyminen on näissä ainutlaatuisissa olosuhteissa.

Kirja tarjoaa tutkimustietoa vanhuspolitiikasta päättävien tahojen ja tiedeyhteisöjen käyttöön. Teos on syntynyt eri maita edustavien tutkijoiden yhteistyönä Arctic Change -tutkimusprojektissa.

Professori Lassi Heinisen toimittama kirja käsittelee arktisen alueen turvallisuutta muiden muassa sotilaallisesta, taloudellisesta ja ympäristöllisestä näkökulmasta käsin.

Kirja perustuu Arktisen yliopiston sekä pohjoisen tutkimusfoorumin geopolitiikan ja turvallisuuden tutkimuksen verkoston turvallisuutta käsittelevään paneeliin Arctic Circle -konferenssissa Reykjavikissa.

Kirja sisältää johdannon ja Heinisen oman artikkelin lisäksi artikkeleita, joiden kirjoittajat ovat professori Matthias Finger, professori Steve Lamy, professori Heather Nicol, tutkija Pertti Joenniemi, professori Alexander Sergunin sekä Michal Luszczuk ja Maria Curie.

FUTURE SECURITY OF THE GLOBAL ARCTIC

State Policy, Economic Security and Climate

Lassi Heininen (toim.)
Palgrave Pivot 2015

RELATE NORTH

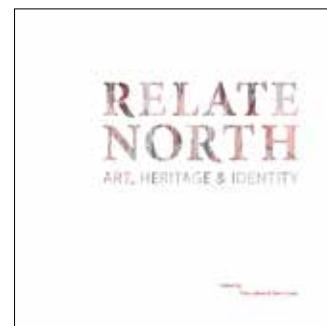
Art, Heritage and Identity

Timo Jokela & Glen Coutts (toim.)
LUP 2015

www.ulapland.fi/lup

Professorit Timo Jokela ja Glen Coutts ovat toimittaneet julkaisun taideperustaisesta tutkimuksesta. Teoksessa käsitellään muiden muassa saamelaiskäsityön ja nykytaiteen kohtaamista sekä taidetta ja muotoilua kestävyys- ja kontekstisidonnaisuuden näkökulmista.

Tieteellinen artikkelikokoelma punoo yhteen laajan kirjon tutkijoita ja projekteja Kanadasta, Suomesta, Islannista, Norjasta ja Yhdysvalloista. Viiden eri maan tutkijoiden arktisuuteen ja pohjoisuuteen liittyvä yhteistyö luo pohjan monikulttuuriselle keskustelulle taiteen ja muotoilun opetuksesta ja tutkimuksesta.

KOKEMUKSEN TUTKIMUS V

Lauri Rauhala 100 vuotta

Virpi Tökkäri (toim.)
LUP 2015

www.ulapland.fi/lup

Lauri Rauhala on aikamme visionäärinen ajattelija. *Kokemuksen tutkimus V – Lauri Rauhala 100 vuotta* on tälle ajattelijalle omistettu juhlakirja. Virpi Tökkärin toimittaman teoksen artikkelit avaavat moninaisia näkökulmia Rauhalan elämään ja tuotantoon. Ne havainnollistavat, miten erilaisia ja erilaisissa työtehtävissä työskenteleviä ihmisiä Rauhala inspiroi.

Rauhala on tuonut voimakkaasti esille näkemystä, että ihmisiä tulee ihmissuhdetyössä kohdella ainutlaatuisina yksilöinä keinotekoisien luokittelujen sijaan. Kirjassa hänen merkitystään ja vaikutaan seurataan mm. käytännön psykologiatyössä, filosofiassa, psykologiassa ja akateemisessa opetuksessa.

Esineoikeuden professori Eva Tammi-Salmisen teos on oikeustieteellinen yleisesitys esinevakuusoikeuden keskeisistä kysymyksistä ja luotonannossa käytettävien esinevakuustyyppien pääpiirteistä. Esinevakuudet ovat tärkeä oikeudellinen keino, jonka avulla velkoja voi pyrkiä ennakolta suojautumaan sen varalta, että velallinen ei täyttäisi suoritusvelvollisuuttaan.

Teoksen tavoitteena on antaa lukijalle yleiskuva siitä, miten omaisuutta voidaan käyttää luoton vakuutena ja luoda siten perusedellytykset arvioida vakuusvelkojan asemaa. Teos on tarkoitettu yleiseksi puheenvuoroksi esinevakuusoikeuden yleisiä oppeja koskevaan keskusteluun sekä avuksi esinevakuusoikeuden opiskelussa.

ESINEVAKUUSOIKEUDEN PERUSTEET

Eva Tammi-Salmisen
Talentum 2015

HIRVENMETSÄSTYS- OIKEUS

Jarmo Kiuru
Lapin yliopisto 2015
Tilaukset: www.adlibris.com/fi

Oikeusinformatiikan lehtori Jarmo Kiurun mukaan oikeus metsästää on monitahoinen ja haastava käsite. Oikeus metsästää voi liittyä maanomistukseen, lainsäädäntöön tai oikeuden voi saada oikeustoimin.

Hirvenmetsästyksen edellytyksenä on oikeus metsästää hirveä tarkoitukseen sopivalla, yhtenäisellä ja vähintään tuhannen hehtaarin kokoisella alueella.

Kiuru käy kirjassaan kattavasti lävitse vuonna 1993 annetun metsästyslain hirvieläinten pyyntilupia koskevat valitusratkaisut.

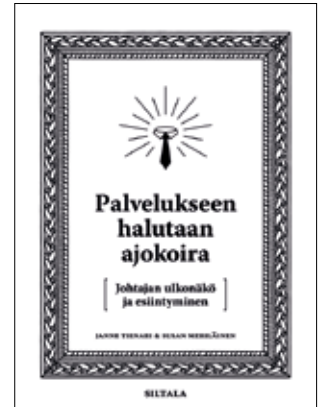
PALVELUKSEEN HALUTAAN AJOKOIRA

Johtajan ulkonäkö ja
esiintyminen

Janne Tienari ja Susan Meriläinen
Siitola 2016

Professori Janne Tienari Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun johtamisen laitokselta ja johtamisen professori Susan Meriläinen Lapin yliopistosta ovat toimittaneet ilkkurisen ja viihdyttävän tutkielman nykypäivän johtajuudesta.

Kirjoittajien mukaan liiketoiminnasta ja johtamisesta on tullut sutjakalta näyttävien ja dynaamisesti esiintyvien ihmisten temmellyskenttä. Nuorekkaat, sopusuh-
taiset ja atleettiset ajokoirat viihtyvät parrasvaloissa ja sysäävät muhkean rauhalliset bernhardilaiset syrjään. Kirjassa kerrotaan hauskaasti ja omintakeisesti siitä, miten ja miksi ajokoirat menestyvät ja bernhardilaiset ajautuvat sivuraiteelle nopeatempoisessa liiketoiminnassa.

lehtinurkka

Barents Studies -tiedelehti

Barents Studies: Peoples, Economies and Politics -lehden uusimmas-
sa numerossa Lars Larsson kollegoineen ottaa selvää yhdestä
Barentsin tutkimuksen mysteeristä: ruotsalaisesta menetel-
mästä – tai sen poissaolosta – arktisella alueella. Sander Goes
keskittyy artikkelissaan korkeakouluinstituutioiden epäviralli-
siin verkostoihin ja tuo esiin venäläisen ja läntisen ajattelun ero-
ja. Kai Kokko käy kollegoidensa kanssa läpi Sumilcere-projektin
tuloksia ja esittelee kolme näkökulmaa kestäväään kaivostoi-
mintaan: ekonominen, sosiaalisen ja ympäristön näkökulman.

Lapin yliopiston Arktinen keskus julkaisee Barentsin aluetta
ja sen ihmisiä, taloutta ja politiikkaa käsittelevää lehteä yhdes-
sä venäläisen Kuolan tiedekeskuksen alaisen Luzin taloustutki-
muksen instituutin sekä Tromssassa sijaitsevan Norjan arktisen
yliopiston Barents-instituutin kanssa.

Lehti on vapaasti saatavissa:

www.barentsinfo.org/barentsstudies

Eurooppalaisten korkeakoulujen yhdistyminen

Lapin yliopiston professori Timo Aarrevaara on osallistunut
European Journal of Higher Education -lehden tämän vuoden
ensimmäisen teemanumeron toimituskuntaan. Lehdessä kä-
sitellään eurooppalaisten korkeakoulujen yhdistymisiä. Teema
tuntuu parhaillaan puhuttavan ympäri Eurooppaa.

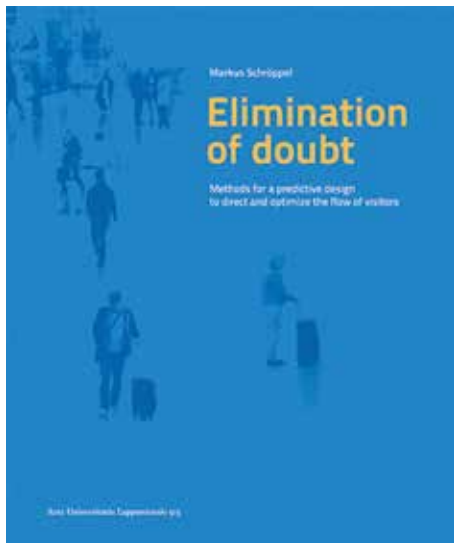
– Esillä on sekä toteutuneita että kariutuneita hankkeita.
Molemmissa hyödyt eivät näytä olevat rakenteiden muutok-
sessa, vaan yhdistymisprosessien avaamissa dynaamisuuden,
uudistusten ja tulevaisuuden rakentamisen välineissä, Timo
Aarrevaara sanoo.

Aarrevaara on osallistunut lehden toimituskuntaan yhdessä
Rómulo Pinheiron ja Lars Geschwindin kanssa.

MARKUS SCHRÖPPEL 28.11.2015

ELIMINATION OF DOUBT

Methods for a predictive design
to direct and optimize the flow of
visitors

Markus Schröppel on tutkinut väitöstyössään laajoissa julkisissa tiloissa, erityisesti lentokentillä, käytettyjä graafisia opastejärjestelmiä. Eri kulttuuri- ja koulutustaustoista tulevat matkustajat kohtaavat usein vaikeuksia yrittäessään suunnistaa symboli- ja tekstipohjaisten opasteiden avulla ruuhkaisilla ja heille vieraila lentokentillä. Suunnittelijat eivät Schröppelin mukaan keskitykään riittävästi siihen, kuinka ihmiset tulkitsevat piktogrammeja.

Schröppel esittää tutkimuksessaan uuden käyttäjälähtöisen ja erilaisiin metodologioihin perustuvan menetelmän, jonka avulla on mahdollista arvioida olemassa olevien opastejärjestelmien toimivuutta. Tutkimus sisältää myös useita ratkaisuja ja suosituksia opastejärjestelmien ja symbolien käyttöön julkisissa tiloissa.

TAITEIDEN TIEDEKUNTA

MARI SALMELA 19.2.2016

TIE YLIOPIILASTUTKINNON HUIPPUARVOSANOIHIN LAUDATURYLIOPIILAIEN KERTOMANA

Laudaturylioppilaiden opintomenestyksen taustalta löytyy usein taito hyödyntää omia vahvuuksia ja yksilöllisiä voimavaroja. Mari Salmelan tutkimus osoitti, että kohdatessaan vaikeuksia tai vastoinkäymisiä laudaturylioppilaat esimerkiksi etsivät onnistumiskokemuksia omasta elämästään, ponnistelivat, olivat aloitteellisia ja huolehtivat voimälähteistään.

Laudaturylioppilaat olivat itse sitä mieltä, että heidän vahvuuksiaan ja opintomenestystään tuki parhaiten opetus, jota ilmensi luottamus, innostavuus, palautteen antaminen, kannustaminen, opiskelijakeskeisyys sekä dialogisuus.

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

VIRPI KOIVU 4.12.2015

EUROPEAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS AND TRANSITION OF THE LEGAL CULTURE

Reception of the argumentation of the European
Court of Human Rights by the Finnish supreme
jurisdictions

Virpi Koivu on tutkinut Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen argumentoinnin omaksumista suomalaisessa oikeuskulttuurissa.

Suomen ihmis- ja perusoikeuksien suojaan liittyvä oikeuskulttuuri on muuttunut useassa vaiheessa Euroopan ihmisoikeussopimukseen liittymisen seurauksena ja muuttuu edelleen. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön systemaattisempi ja monipuolisempi soveltaminen Suomen ylimmissä tuomioistuimissa on johtanut vahvistuneeseen ihmis- ja perusoikeuksien suojaan. Vahvistumiseen ovat vaikuttaneet myös lainsäädännön ja poliittisen ilmapiirin muuttuminen ja yleisen tietoisuuden lisääntyminen.

OIKEUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

h2>L2 – MITÄ SE TARKOITTA?

Lapin yliopiston tavoitteena on olla kansainvälisesti selkeästi profiloitunut arktinen tiede- ja taideyliopisto. Lapin ammattikorkeakoulu on asettanut päämääräkseen olla painoaloillaan arktisen osaamisen edelläkävijä sekä kansainvälisesti arvostettu kouluttaja ja kehittäjä. Kaksi korkeakoulua voisivat yhdessä muodostaa osaamiskeskittymän, joka kattaisi muun muassa oikeustieteen, kauppätieteet, maa- ja metsätalouden, tekniset tieteet, terveysalan, yhteiskuntatieteet, kasvatustieteet ja taidealan.

Ulkomaalaiset vieraani ihmettelevät usein, mikä ero on organisaatioilla, joiden nimet kuuluvat University of Lapland ja Lapland University of Applied Sciences. Ero on toki helppo selittää suomalaisesta koulutusjärjestelmästä käsin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö lähetti 27.10.2015 suomalaisille korkeakouluille viestin, jossa korkeakouluja kannustettiin opetuksen ja tutkimuksen laadun vahvistamiseksi ennakkuulottomaan toimintaan ja rohkeisiin korkeakoulu- ja alakohtaisiin uudistuksiin. Ministeriö kertoi rohkaisevansa korkeakoulujen yhdistymisiä.

Valtioneuvosto totesi, että korkeakoulujen omistuspohjaa voidaan laajentaa siten, että osaamiskeskittymistä muodostuu nykyistä tiiviimpiä niin, että toimintaa voidaan johtaa ja suunnitella yhtenä kokonaisuutena. Ministeriö kertoi odottavansa korkeakouluilta aloitteellisuutta keskinäisten yhteenliittymien toteuttamiseksi.

Yksi ehdotettu vastaus haasteeseen on Lappi2, Lapin korkeakoulukonsernin seuraava askel, jossa yliopisto ja ammattikorkeakoulu sidottaisiin juridisesti yhteiseen konsernitilinpäätökseen omistusrjestelyn kautta. Lapin korkeakoulukonserni aloitti toimintansa vuonna 2007 tehtyjen päätösten perusteella. Konserni oli alkuvaiheessaan edelläkävijä. Aito konsernirakenne, jonka edellytys on omistajuus, on kuitenkin jäänyt toteutumatta.

Rovaniemen kaupunginvaltuuston 15.2.2016 laajalla kannatuksella hyväksymä päätös siitä, että Rovaniemi olisi halukas myymään omistamansa Lapin ammattikorkeakoulu -osakeyhtiön osakkeet yliopistolle, oli merkittävä askel kohti todellisen konsernin syntymistä. Omistusrjestelyn kautta Lapin molemmat korkeakoulut voisivat vahvistaa toisiaan.

L2-osaamiskeskittymän tulevaisuuden haasteena olisi tarjota laajoja leikkauspintoja erilaisille teorian ja käytännön kohtaamisille joustavissa opintopoluissa, opetuksessa, tutkimuksessa ja innovaatiotoiminnassa. Kahden korkeakoulun hallinnon yhteinen kokonaisarkkitehtuuri mahdollistaisi tehokkuuden ja taloudellisuuden.

Laajoja leikkauspintoja erilaisille teorian ja käytännön kohtaamisille

Hyvä Lapin yliopistosta valmistunut

Lämpimästi tervetuloa mukaan alumnitoimintaan!

Liity osoitteessa
www.ulapland.fi/alumniksi

Lasten asema erotilanteissa

Lapin yliopiston tutkijoiden sekä Ensi- ja turvakotien liiton ammattilaisten yhteistyönä on tekeillä laaja tutkimus, jossa tarkastellaan lasten vainokokemuksia. Tähän mennessä julkaistujen tutkimustulosten mukaan lasten asemaan tulee kiinnittää entistä enemmän huomioita vanhempien erotilanteissa.

Tutkimusten mukaan vaino esiintyy lasten arjessa eri muodoissa. Emotionaalinen väkivalta sisältää pelon ja turvattomuuden ilmapiirin, joka on seurausta vakoilusta, seurailuista sekä sanallisista ja fyysisistä uhkauksista. Naamioidut vainoteot merkitsevät pahan pukemista hyvän kaapuun. Tähän sisältyvät rakkauden, hoivan ja kaapuun performanssit sekä lasten hoivatarpeen laiminlyönti. Vaino tarkoittaa myös lasten riistoa. Tällöin lasten uhriutuminen on seurausta siitä, että heitä käytetään vainon työvälineinä, välittäjinä, äidin kontrolloijina ja objekteina.

Tutkimus toteutetaan Lapin yliopiston tutkijoiden sekä Ensi- ja turvakotien liiton väkivaltatyön ammattilaisten tiiviissä vuoropuhelussa. Tutkimuksen tieteellisenä johtajana toimii professori Merja Laitinen Lapin yliopistosta.

Varjo-projektin sivut: www.varjohanke.fi

Suomalais-japanilainen tutkimus kuolemasta

Suomalais-japanilaisen tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa kuolemaan liittyvistä psykososiaalisista ja kulttuurisista ilmiöistä. Tutkimuksella kartoitetaan kuolemaan suhtautumista sekä elämän viimeisten vaiheiden hoivaa, tukea ja palveluita.

Lapin yliopiston toteuttamassa vertailututkimuksessa etsitään tietoa siitä, mitä pohjoissuomalaiset ja -japanilaiset ajattelevat elämän loppuvaiheeseen liittyvästä avun ja tuen tarpeesta ja missä ihmiset haluavat asua elämänsä viimeiset ajat.

Tutkimus toteutetaan alueilla, joissa on samankaltaiset luonnonolosuhteet; Suomessa Lapin alue ja Hokkaidon saari Japanissa ovat maantieteellisesti samankaltaisia alueita, joita yhdistävät muun muassa pitkät etäisyydet sekä haja-asutusalueiden problematiikka.

Lapin yliopistossa hankkeessa työskentelee kolmen hengen tutkijaryhmä, jonka vastuullisena johtajana toimii gerontologisen sosiaalityön professori Heli Valokivi. Sapporon yliopiston tutkijaryhmän vastuuprofessorina toimii hoitotieteen professori Kazuyo Sooudi.

Uusia ratkaisumalleja etnisten ryhmien opintielle

Kasvatustieteiden tiedekunnassa ryhdytään tutkimaan etnisiin ryhmiin kuuluvien nuorten siirtymistä yhdeksänneltä ja kymmenenneltä luokalta toisen asteen koulutukseen Lapissa.

Hankkeen tavoitteena on tukea Lapissa asuvien yhdeksännellä ja kymmenennellä luokalla olevien maahanmuuttajataustaisten nuorten siirtymistä peruskoulusta toiselle asteelle. Onnistuneella siirtymisellä pyritään antamaan nuorille entistä paremmat mahdollisuudet kouluttautua ammattiin.

Hankkeessa haastatellaan peruskoulussa olevia nuoria ja selvitetään tekijöitä, jotka nuoret kokevat ongelmallisiksi siirryttäessä toiselle asteelle. Selvityshanke tehdään ELY-keskuksen myöntämällä ESR-rahoituksella.

Sääolosuhteet haastavat poroelinkeinoon

Poikkeuksellisten olosuhteiden yleistyminen voi lisätä poroelinkeinoon epävarmuutta ja asettaa poronhoitajien perinteisen tiedon ja kokemuksen koetukselle.

Poron selviytyminen talvesta riippuu sopivien laidunten ja talviravinnon määrästä sekä ravinnon saavutettavuudesta laitumilla – siis lumiolosuhteista. Poro on hyvin sopeutunut lumeen, mutta ongelmia saattaa tulla, jos lunta on erittäin paljon, se on jäistä tai se sulaa harvinaisen myöhään.

Toimiva laidunkierto tarvitsee kylliksi tilaa, ja maankäyttöhankkeiden olisi aidosti huomioitava poroelinkeinoon tilatarve vaikeissa olosuhteissa. Eri paliskunnissa vaikeisiin talvioloihin sopeudutaan eri tavoin, ja hyviksi havaituista toimintatavoista olisikin tärkeä jakaa tietoa koko poronhoitoalueelle.

Tiedot käyvät ilmi Lapin yliopiston Arktisen keskuksen julkaisemasta raportista *Suomen poronhoitoalueen lumiolosuhteet ja niiden vaikutukset poronhoitoon*.

Tutkimusraportti liittyy maa- ja metsätalousministeriön rahoittamaan hankkeeseen, jota veti Jyväskylän yliopiston biologian ja ympäristötieteen laitos ja jossa myös Lapin yliopiston Arktinen keskus oli mukana.

Uuden sukupolven lumi- ja jäärakentaminen

Taiteiden tiedekunnassa ryhdytään kartoittamaan lumi- ja jäärakentamisen tutkimisen ja soveltamisen nykytilaa arktisen muotoilun ja taiteen näkökulmista.

Hanke vahvistaa Lapin yliopiston ja Lapin ammattikorkeakoulun yhteistyömahdollisuuksia erityisesti pohjoismaisen ja japanilaisen lumi- ja jäätutkimuksen kanssa.

Hankkeessa luodaan suunnitelma monialaisesta ja kansainvälisestä verkostosta, joka tuottaa sekä kulttuurista että teknologista tutkimusta ja osaamista alalla toimiville yrityksille ja elinkeinoelämälle.

Hankkeessa hyödynnetään myös Arktisen yliopiston verkostoa.

Valtakunnallinen valintakoeysteistyö

Oikeustieteellisen alan dekaanikokous on päättänyt, että oikeustieteelliset yksiköt aloittavat valtakunnallisen valintakoeysteistyön valmistelun.

Yhteistyössä kehitetään toimintamallit mahdollisimman laajapohjaiseen valtakunnalliseen yhteisvalintaan oikeustieteellisellä alalla. Uudistukset eivät koske vuoden 2016 opiskelijavalintaa. Kehittämistyössä hyödynnetään olemassa olevia hyviä käytänteitä. Yhteistyössä ovat mukana Helsingin, Itä-Suomen, Lapin ja Turun yliopistot sekä Åbo Akademi.

Ohjelmoinnin työpaja esitteli käytännön ideoita ohjelmoinnin opetukseen alakoulussa.

Luokanopettajakoulutus 40 vuotta

Opettajakoulutus alkoi Rovaniemellä vuonna 1975 Oulun yliopiston Rovaniemen väliaikaisessa opettajankoulutuslaitoksessa, joka antoi perustan silloisen Lapin korkeakoulun kasvatustieteiden osastolle ja koko nykyiselle Lapin yliopistolle.

Yliopiston luokanopettajakoulutus juhli 40-vuotista taivaltaan joulukuussa 2015. Luokanopettajakoulutuksen juhlapäivänä järjestettiin ajankohtaisia kouluun ja opettajan työhön liittyviä työpajoja, jotka oli suunnattu Lapin alueen opettajille sekä tiedekunnan opiskelijoille. Iltajuhlan ohjelmassa oli juhlapuheita, illallinen ja musiikkia.

Taiteiden tiedekunta 25 vuotta

Lapin korkeakoulun taideosasto aloitti toimintansa vuonna 1990 kuvataidekasvatuksen opetuksella. Vuoden 1991 alusta lukien nimi muutettiin taiteiden tiedekunnaksi. Tiedekunta juhli 25-vuotista taivaltaan sekä paluutaan pääkampukselle marraskuussa.

Juhlivan kuvataidekasvatuksen ja tiedekunnan tapahtumat levittäytyivät muiden muassa Rovaniemen kouluihin opetusharjoittelijoiden projekteina. Lisäksi tapahtumat näkyivät kaupunkikuvassa sekä eri tavoin yliopistokampuksella.

Tiedekunnassa järjestettiin avoimet ovet ja Kuvataidekasvatus muutoksessa -seminaari, jonka yhteydessä julkistettiin kuvataidekasvatuksen juhla-kirja. Päivä huipentui tiedekunnassa järjestettyyn paluujuhlaan, jonka teemana oli paluu tulevaisuuteen. Illan ohjelmassa oli puheita, performansseja ja musiikkia.

Kuvataidekasvatuksen Piirrät kuitenkin -tapahtuma toi 40 metriä piirustuspaperia muun muassa yliopiston pääaulaan.

Avoimien ovien päivänä oli tilaisuus tutustua esimerkiksi videotaidetyöpajaan.

Iltajuhlaan kuului tietysti myös tanssia.

Korkeakoulujen arviointineuvoston nimeämä viisihenkinen auditointiryhmä vieraili Lapin yliopistolla 24.–26.11.2015. Kuvassa ryhmä sihteerineen rehtori Mauri Ylä-Kotolan ja laatupäällikkö Jukka Sankalan kanssa.

Yliopisto sai laatuleiman

Lapin yliopisto on läpäissyt Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toteuttaman laatujärjestelmän auditoinnin. Yliopistolle myönnettiin laatuleima, joka on voimassa kuusi vuotta 29.2.2016 alkaen. Yliopiston laatujärjestelmä täyttää korkeakoulujen laadunhallinnan kansalliset kriteerit ja vastaa eurooppalaisia periaatteita ja suosituksia.

Auditointiryhmän mukaan yliopiston vahvuuksina korostuvat laatujärjestelmän tuottaman tiedon hyödyntäminen strategiatyössä sekä toimeenpanosuunnitelma, joka vahvistaa laadunhallinnan ja toiminnanohjauksen yhteyttä. Myös opiskelijoiden osallistuminen on auditoinnin perusteella vahvaa. Kehittämiskohteeksi yliopistolle suositellaan yliopisto- ja tiedekuntatason välisen ja yksiköiden välisen keskustelun edistämistä.

Sava-Group Oy:ltä tukea yliopistolle

Rovaniemeläinen monialaperheyhtiö Sava-Group Oy on lahjoittanut 25 000 euroa Lapin yliopiston varainhankintaan. Sava-Group Oy:n hallituksen puheenjohtaja Seppo Aho ja Santa's Hotels -ketjun toimitusjohtaja Maarit Aho haluavat kantaa lahjoituksellaan yhteiskuntavastuuta ja ottaa kantaa itsenäisen Lapin yliopiston puolesta.

Muiden muassa konepajatoimintaa, maanrakennusta, ravintola- ja hotellitoimintaa sekä kiinteistö- ja sijoitustoimintaa harjoittava Sava-Group Oy on tukenut vuosien varrella useaan otteeseen Lapin yliopiston toimintaa. Ahot toteavat, että yritys voisi tiivistää yhteistyötään yliopiston kanssa. Yhteistä kosketuspintaa voisi löytyä muiden muassa muotoilusta, palvelumuotoilusta ja matkailusta.

Talonrakennusteollisuus lahjoitti yliopistolle

Rakennusteollisuus ry:n Oulun aluetoimiston aluepäällikkö Ensio Pynninen mukaan Rakennusteollisuus on tehnyt Pohjois-Suomessa jo pitkään yhteistyötä koulutusta tarjoavien organisaatioiden kanssa.

– Rovaniemelle ja koko Lapille on erittäin tärkeää, että Rovaniemellä toimii viireä ja vetovoimainen yliopisto, Pynninen sanoo.

Tukeakseen näkemystään Talonrakennusteollisuuden Lapin piiri ry lahjoitti Lapin yliopiston varainhankintaan 10 000 euroa.

JP Ahonen: *Villimpi Pohjola – Valomerkki*

JP Ahonen ehdolla Sarjakuva-Finlandiassa

Lapin yliopiston graafisen suunnittelun alumni JP Ahonen on ehdolla vuoden 2016 Sarjakuva-Finlandia-tunnustuspalkinnon saajaksi. JP Ahonen on mukana kisassa albumillaan *Villimpi Pohjola*.

Sarjakuva-Finlandia-tunnustuspalkinnon saajan valitsee valintaraadin asettamasta kärkekymmeniköstä näyttelijä Heli Sutela. Kärkekymmenikön valintaraatiin kuului myös Lapin yliopiston graafisen suunnittelun alumni Harri Filppa.

JP Ahosen *Villimpi Pohjola* on 2010-luvun nuorten kaupunkilaisaikuisten kuvaus modernissa Suomessa. Ahosen eläytyen ja taidokkaasti piirretty sekä herkästi väritetty albumi on hauskaa ja osuvaa ihmishuuhdesarjakuvaa.

Sarjakuva-Finlandia-tunnustuspalkinto myönnetään kotimaiselle tekijälle yksin tai yhdessä toisen osapuolen kanssa tekemästä ansiokkaasta sarjakuvateoksesta.

Still-kuva lyhytelokuvasta *The Factory of the World*.

Lyhytelokuvalla kansainvälistä menestystä

Minna Rainion ja Mark Robertsin lyhytelokuva *The Factory of the World* (2014) on valittu kansainvälisen dokumenttielokuvafestivaalin Punto de Vistan kilpailusarjaan Pamplonassa Espanjassa 8.–14. helmikuuta 2016. Festivaalin kilpailusarjoihin valittiin yhteensä 16 elokuvaa 1 378 elokuvan joukosta.

Elokuva koostuu staattisista videokuvista, jotka kuvaavat suljettua pohjois-suomalaista elektroniikkatehdasta. Tehdas suljettiin, kun sen koko tuotanto siirrettiin Kiinaan. Kuvien rinnalla kertojaääni kuvailee työskentelyolosuhteita kiinalaisissa tehtaissa. Elokuvassa suomalaisen elektroniikkatehtaan ja kiinalaisten tehdastyöläisten kohtalot kietoutuvat toisiinsa globaalissa markkinataloudessa.

The Factory of the World on ensimmäinen osa teossarjaa, joka tarkastelee, miten lähes kaikki päivittäin käyttämämme kulutustuotteet on valmistettu Aasian maissa ja miten koko elämäntapamme on kietoutunut yhteen globaalin järjestelmän kanssa.

Minna Rainio väitteli taiteen tohtoriksi keväällä 2015 Lapin yliopistossa. Tällä hetkellä hän työskentelee tutkijatohtorina Lapin yliopistossa Koneen Säätiön rahoittamassa hankkeessa Matkalla ajassa ja paikassa – turvapai-kanhakijat pohjoisessa Suomessa.

Minna Rainio ja Mark Roberts työskentelevät usein yhdessä ja toteuttavat monikanavaisia liikkuvan kuvan installaatioita ja lyhytelokuvia, jotka käsittelevät yhteiskunnallisia ja poliittisia teemoja.

Henri Hagman teoksensa *Debussy'n Abyss* äärellä.

Henri Hagman voitti Maj Lind -kuvataidekilpailun

Henri Hagman on voittanut teoksellaan *Debussy'n Abyss* Sibelius-Akatemian järjestämän Taidemaalariliiton jäsenille avoimen Maj Lind -kuvataidekilpailun. Kilpailun voittaja sai 2 500 euron palkinnon.

Sibelius-Akatemia lunastaa voittoteoksen Henri Hagmanilta, ja sen pohjalta suunnitellaan kansainväliselle Maj Lind -pianokilpailulle uusi visuaalinen ilme. Pianokilpailu järjestetään seuraavan kerran 18.–31.8.2017 Helsingin Musiikkitalolla.

Henri Hagman toimii tuntiopettajana Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa.

Emilia Lindroosin väitöskirja palkittiin

Lapin yliopistossa väitelleelle oikeuslingvistiikan tutkija Emilia Lindroosille on myönnetty Regensburgin yliopiston Kieli ja oikeus -työryhmän Sprache und Recht -palkinto Saksassa. Palkinnon suurus on 2 500 euroa.

Regensburgin yliopistossa toimivan oikeustieteiden tiedekunnan Kieli ja oikeus -työryhmän tavoitteena on edistää oikeuden ja kielen välistä tutkimusta. Lindroosin väitöskirja tarkastettiin Lapin yliopistossa kesäkuussa 2015. Tutkimus käsittelee saksalaista ja suomalaista tuomioistuindiskurssia.

Satu Leinonen.

Satu Leinosesta vuoden aikuisopiskelija

Rovaniemen seudun Vuoden 2015 aikuisopiskelijaksi on valittu insinööri (AMK) Satu Leinonen. Leinonen opiskelee Lapin yliopiston avoimessa yliopistossa, ja hän on myös Lapin yliopiston tutkinto-opiskelija.

Pohjakoulutukseltaan Satu Leinonen on insinööri, jonka jälkeen hän on suorittanut pedagogiset opinnot työn ohessa. Pedagogiset opinnot innostivat hakeutumaan uudelle uralle ja sytyttivät kipinän kasvatustieteen jatko-opintoihin seitsemän vuoden työelämäjakson jälkeen.

Rovaniemen seudun oppilaitokset valitsevat vuosittain Vuoden aikuisopiskelijan.

APURAHAT

KONEEN SÄÄTIÖN APURAHAT

Koneen Säätiö on myöntänyt apurahoina Lapin yliopistoon yhteensä 471 710 euroa. Neljä työryhmää saivat apurahoina yhteensä 294 590 euroa ja henkilökohtaisina apurahoina jaettiin 177 120 euroa viidelle tutkijalle.

Tutkimushankkeet

- Professori SATU MIETTINEN ja työryhmä, 72 000 euroa: Women living on the edges of the world: Murmansk–Rovaniemi–Port Augusta
- YTT, yliopistonlehtori TAPIO NYKÄNEN ja työryhmä, 90 670 euroa: Matkalla ajassa ja paikassa: turvapaikanhakijat pohjoisessa Suomessa
- Professori JULIAN REID ja työryhmä, 79 800 euroa: Alkuperäiskansat politiikan odotushuoneissa: lupaus oikeuksista ja toivon valta
- YTT, apulaisprofessori SANNA VALKONEN ja työryhmä, 52 120 euroa: Kokeellinen tieteellis-taiteellinen projekti: Saamelaisen luontosuhteen uudet mittasuhteet

Tutkijastipendit

- Väitöskirjatutkija, YTM ILARI NIKULA, 28 320 euroa, Ympäristökriisin biopolitiikka
- Taiteen tohtori MINNA RAINIO, 32 400 euroa, Ilmastonmuutoksen kohtaaminen ja käsitteleminen taiteessa
- Filosofian tohtori SARI STARK, 42 000 euroa, Historian jäljet pohjoisessa tunturiluonnossa
- Yliopistonlehtori VIRPI TÖKKÄRI, 42 000 euroa, Unien mielekkyys organisaatiossa
- Research Scholar BARRY ZELLEN, 32 400 euroa, Tribal Buffer and Regional Stability in the Polar and Oceanic Regions

MEDIAPEDAGOGIIKKAKESKUKSELLE MERKITTÄVÄ RAHOITUS

Lapin yliopiston Mediapedagogiikkakeskus on saanut 900 000 euron rahoituksen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja kriisiviestinnän kehittämiseen ja tutkimukseen. Tavoitteena on muiden muassa parantaa työ-, asiakas- ja potilas-turvallisuutta.

Critical Communication, Safety and Human-centered Services of the Future (CRICS) -projektin toteuttavat Mediapedagogiikkakeskus ja taiteiden tiedekunnan Service Innovation Corner SINCO yhteistyössä Stanfor-

din ja Uumajan yliopistojen, Cape Peninsulan teknillisen yliopiston, ja Pohjois-Norjan yliopistollisen sairaalan kanssa.

Projektiä rahoittavat Tekes, EAKR, Lapin sairaanhoitopiiri, Rovaniemen kaupunki, Airbus Defence & Space, Tetrasim (Beaconsim), Magister Oy ja Mentura Group Oy ja se kuuluu Tekesin Digihaku 2015 -ohjelmaan.

Vastuullinen johtaja on professori Heli Ruokamo ja projektipäällikkö tutkijatohtori Tuulikki Keskitalo.

LIIKESIVISTYSRAHASTON APURAHAT

- Professori ANU VALTONEN, 10 000 euroa: Peaceful coexistence: genders, natures and technologies in the anthropocene -konferenssin järjestämiseen
- KTM HANNELE KERÄNEN, 4 000 euroa: Strategy in higher education: panacea or paradox?

NIMITYKSIÄ

VELI KOURI

**Kamrul
Hossain**

Pohjoisen
ympäristö- ja
vähemmistöoikeuden
instituutin johtajaksi

Oikeustieteen tohtori Kamrul Hossain on nimitetty Arktisen keskuksen Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutin (PYVI) johtajaksi. Hän on toiminut instituutin vt. johtajana elokuusta lähtien, kun edellinen johtaja Timo Koivurova valittiin Arktisen keskuksen johtajaksi.

Hossainilla on oikeustieteen maisterin tutkinnot Dhakan, Helsingin ja Aix-Marseille-III -yliopistoista. Hän väitteli oikeustieteen tohtoriksi Lapin yliopistosta vuonna 2007 aiheenaan YK:n turvallisuusneuvosto, ja hän on toiminut erikoistutkijana Arktisessa keskuksessa siitä lähtien.

ARTO LIITI

**Anneli
Pohjola**

Sote-uudistuksen
asiantuntijaryhmään

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tueksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijaryhmän ajalle 13.1.2016–15.4.2019.

Asiantuntijaryhmän tehtävänä on tuoda monipuolista asiantuntemusta laajan sote-uudistuksen valmisteluun ja toimeenpanon ohjaukseen.

Lapin yliopistosta asiantuntijaryhmään nimettiin professori Anneli Pohjola. Ryhmän puheenjohtaja on hankkeen projektijohtaja, alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti.

ANNA-LEENA MUOTKA

**Monica
Tennberg**

Dosentiksi
Tromssan
yliopistoon

Arktisen keskuksen tutkimusprofessori Monica Tennberg on nimitetty aluekehityksen ja pohjoisen sopeutumisen dosentiksi Tromssan yliopistoon. Hän osallistuu Tromssan yliopiston Governance and Entrepreneurship in Northern and Indigenous Areas -maisteriohjelman toteutukseen opettamalla ja ohjaamalla opiskelijoita.

Tennberg on työskennellyt Lapin yliopistossa eri tehtävissä vuodesta 1992 lähtien. Hän on väitellyt arktisesta yhteistyöstä vuonna 1998. Tennberg on tutkinut kansainvälistä ympäristöyhteistyötä arktisella alueella sekä sopeutumista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

JOUNI PORSANGER

ANNA-LEENA MUOTKA

**Kaarina Määttä ja
Tuija Turunen**

Opettajankoulutus-
foorumiin

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen on asettanut laajapohjaisen opettajankoulutusfoorumin uudistamaan opettajien perus- ja täydennyskoulutusta.

Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen keskeiset linjaukset kokoava kehittämisohjelma laaditaan elokuun 2016 loppuun mennessä. Foorumin toimikausi kestää vuoden 2018 loppuun.

Opettajankoulutusfoorumin puheenjohtajana toimii professori Jari Lavonen Helsingin yliopistosta. Foorumissa on kaikkiaan 55 jäsentä. Lapin yliopistosta foorumiin nimettiin vararehtori Kaarina Määttä ja dekaani Tuija Turunen.

LINDA TAMMI

ANNA-LEENA MUOTKA

**Timo Aarrevaara
ja Antti Syväjärvi**

Kunnallisan
kehittämissäätiön
tieteelliseen
neuvottelukuntaan

Kunnallisan kehittämssäätiön hallitus on nimennyt säätiölle tieteelliseen neuvottelukunnan kolmivuotiskaudelle 2016–2018.

Lapin yliopistosta neuvottelukuntaan nimettiin professori Timo Aarrevaara ja professori Antti Syväjärvi. Aarrevaara ja Syväjärvi olivat neuvottelukunnan jäseniä myös kaudella 2013–2015.

Tieteellisen neuvottelukunnan tehtävänä on toimia linkkinä yliopisto- ja tutkijakenttään. Neuvottelukunnassa ei päätetä eikä käsitellä säätiöön tulleita hakemuksia.

NIMITYKSIÄ

ANNA-LEENA MUOTKA

Manu Pajuluoma

FUSION
puheenjohtajaksi

ANNA-LEENA MUOTKA

Nafisa Yeasmin

Etnisten suhteiden
neuvottelukuntaan

REIJO SIEVÄNEN

Mari Maasilta

Media & viestintä
-lehden päätoimittajaksi

Lapin yliopiston tietohallintojohtaja Manu Pajuluoma on valittu suomalaisten yliopistojen IT-johtajien FUCIO-verkoston uudeksi puheenjohtajaksi. Pajuluoman puheenjohtajakausi alkoi 19.2. ja jatkuu vuoden 2017 loppuun asti.

FUCIO on Suomen yliopistojen tietotekniikkatoiminnoista vastaavista ylimmistä johtajista koostuva toimielin. Verkosto muun muassa kehittää suomalaisten yliopistojen IT-palveluita, luo uusia ohjeistuksia ja tekee kansainvälistä yhteistyötä.

Valtioneuvosto on asettanut Etnisten suhteiden neuvottelukunnan (ETNO) kuudennelle kaudelle vuosiksi 2016–2020. Neuvottelukuntaan nimettiin myös Arktisen keskuksen tutkija Nafisa Yeasmin.

ETNO on valtioneuvoston asettama laajapohjainen asiantuntijaelin. Sen tarkoituksena on kehittää vuorovaikutusta eri ryhmien välillä sekä avustaa ministeriöitä etnisesti yhdenvertaisen ja monimuotoisen yhteiskunnan kehittämisessä.

Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii kansliapäällikkö Asko Välimaa oikeusministeriöstä. Neuvottelukunnassa on 34 jäsentä.

Mediakasvatuksen yliopistonlehtori, yhteiskuntatieteiden tohtori Mari Maasilta on valittu Media & viestintä -lehden uudeksi päätoimittajaksi vuoden 2015 alusta lukien.

Media & viestintä on media- ja viestintätutkimuksen kentän monitieteinen ja ainoa suomenkielinen referee-julkaisu. Lehti ilmestyy verkkolehtenä neljä kertaa vuodessa. Lehden kustantaja on Media- ja viestintätieteellinen seura Mevi ry.

ANNA-LEENA MUOTKA

Tuija Turunen

ARTO LIITI

Juha Karhu

ARTO LIITI

Timo Jokela

ANNA-LEENA MUOTKA

Antti Syväjärvi

Rehtori nimesi dekaanit

Rehtori Mauri Ylä-Kotola on nimennyt kasvatustieteiden tiedekunnan dekaaniksi professori Tuija Turusen ajalle 1.1.2016–31.12.2019, oikeustieteiden tiedekunnan dekaaniksi professori Juha Karhun ajalle 1.1.2016–31.7.2017, taiteiden tiedekunnan dekaaniksi professori Timo Jokelan ajalle 1.1.2016–31.12.2017 ja yhteiskuntatieteiden tiedekunnan dekaaniksi jo aiemmin viime vuonna professori Antti Syväjärven ajalle 1.2.2015–31.12.2019.

hiutaleita

KIRSTI LEMPIÄINEN

Sukupuolentutkimuksen yliopistonlehtori,
kasvatustieteiden tiedekunta, Lapin yliopisto

” Nykyinen ilmapiiri lisää aivovientä ulkomaille.

ANNA-LEENA MUOTKA

KORKEAKOULUT LIIKKEESSÄ

Jyrki Kataisen aikanaan lanseeraama ”fantastinen yliopistouudistus” on viime kuukausien ja viikkojen valossa muuttunut oudoksi luonnehinnaksi yliopistojen kehittämistyössä. Yritysmäisesti johdetut yliopistot ovat edelleen taloudellisesti riippuvaisia valtiosta, joten todellisesta itsenäisyydestä ollaan vielä kaukana.

Yliopistot luovat kukin omia selviytymisen mallejaan yhä kiristyneessä taloudessa. Yksi tärkeimmistä keinoista on selkeän ja kiinnostavan profiilin luominen. Tämän ohella yliopistojen on haettava liittolaisia muista yliopistoista ja korkeakouluista tai supistettava omia toimintojaan.

Esimerkiksi lääketieteellistä koulutusta antavien Itä-Suomen (Kuopion), Oulun, Tampereen ja Turun yliopistot ovat tiivistämässä yhteistyötään. Lappeenrannan teknillinen yliopisto ja Saimaan ammattikorkeakoulu ovat muodostamassa yhteisen konsernin.

Lapin yliopisto puolestaan on suunnittelemassa Lapin ammattikorkeakoulu Oy:n osake-enemmistön ostoa. Kaupan tuloksena saataisiin nykytalon tarpeeksi suuri toimija ja vahvistettaisiin pohjoisen korkeakoulujen asemaa. Tavoitteena olisi säilyttää sekä ammattikorkeakoulun omaehtoinen opetus ja tutkimus että yliopiston itsenäisyys tieteessä, taiteessa ja koulutuksessa.

Samaan aikaan Helsingin yliopisto on erottamassa ja uudelleen työllistämässä hallintoväkeään erikoisella manööverillä ”hae uudelleen omaa työtäsi”. Toimenpiteellä vähennetään henkilökunnan määrää sadoilla työntekijöillä. Aalto-yliopistosta, johon syntymävaiheessa investointiin runsaasti veronmaksajien varoja, ovat loppumassa työt jopa 320 työntekijältä.

Perustutkimuksen, tieteellisen tiedontuotannon ja tutkijankoulutuksen osalta yliopistolla tulee edelleenkin olla oma autonomiansa. Tieteentekijät eivät tarvitse ulkopuolisia tahoja kertomaan, mistä tutkimuksenteossa pitäisi olla kiinnostunut. Soveltava tutkimus taas usein tarvitsee tilaajansa, ja tällaista tutkimusta voidaan tehdä yliopiston ulkopuolellakin. Sen sijaan tieteentekijät haluavat olla mukana luomassa uusia, entistä parempia toiminnan tiloja ja rakenteita yliopistoon.

Tieteen tekeminen ja muu yliopistotyö näyttäytyvät edelleen osalle poliittisista päättäjistä vähäarvoisina, eikä koulutuksellista pääomaa enää arvosteta samalla tavalla kuin aikaisemmin. Nykyinen ilmapiiri lisää aivovientä ulkomaille.

Huonosta ilmapiiristä huolimatta monet toiminnan rakenteet ovat meillä vielä kohtuullisella tolalla, jos vertaa vaikkapa Latviaan. Latvian yliopistossa tapaamani kollega kertoi saavansa kymmenen prosenttia palkastaan yliopistolta ja loppu 90 prosenttia oli ansaittava erilaisista tutkimushankkeista. Toivoa sopii, että ainakaan tähän suuntaan ei pohjoista tieteentekoa ohjata.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND
Pohjoisen puolesta – maailmaa varten

MARKO JUNTILA

Luodaan yhdessä tulevaisuutta!

Korkeatasoinen tutkimus ja laadukas opetuksemme edistävät pohjoisen alueen elinkeinoelämää, yhteistä aluekehitystä, paikallista kulttuuria sekä eri väestöryhmien elinoloja. Yliopiston rahastoihin kertyvien lahjoitusten avulla voimme edelleen vahvistaa kilpailukykyämme ja jatkuvaa kehittymistämme.

www.ulapland.fi/varainhankinta

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND
PL 122 | 96101 ROVANIEMI

Sopimus 881414

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND
Pohjoisen puolesta – maailmaa varten

Kasvatustieteiden tiedekunta
Oikeustieteiden tiedekunta
Taiteiden tiedekunta
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

hae.ulapland.fi

hakijapalvelut@ulapland.fi
040 485 6583

Hae Lapin yliopistoon

Sinne eivät pienetkään unelmat huku

Korkeakoulujen
yhteishaku
16.3.–6.4.2016

Haku
erillisvalintoihin
12.4.–3.5.2016

